

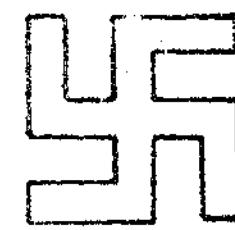
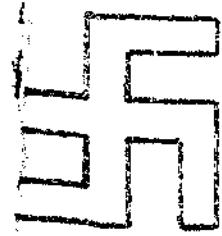
जानेवारी १९८८ किंमत २ रु.

श्री

श्री साईबाबा

श्रीसाईबाबा संस्थान, शिरडीचे अधिकृत मासिक

जानेवारी १९८८

श्री साईबाबा शिरडी

श्री साईबाबा संस्थान
शिरडीचे अधिकृत मासिक

संपादक

श्री. रा. द. बने

कार्यकारी अधिकारी श्रीसाईबाबा संस्थान शिरडी

- कार्यकारी संपादक :-

श्री. सदानन्द चेंदवणकर
(मराठी आवृत्ती)

६६ वे)

किंमत २ रुपये

(अंक १०

दूरध्वनी:- ४९२ २५ ६१

- कार्यालय -

“इनिकेतन”, प्लॉट नं. ८०४ बी, डॉ. आंबेडकर रोड, दादर, मुंबई- ४०० ०९४.
वार्षिक वर्गणी रु. १०/- (ट.ख. सह) किरकोळ अंक २ रु. फक्त.

श्री साईबाबांच्या संदेशाचा जगभर प्रसार करणे हे
श्री साईलीलाचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.

रघुनाथ सावित्री साईनाथ भजनमाला

३७

चिंतावे शोधावे अंतरी तुला बां।
साई गुरुबाबा कोठकोठें॥
उघडावे कैसे तेची निज डोळे।
जेणे श्रीसोहाळे पाहूं शको॥
ध्यान तें करावे कोणत्या प्रकारै।
जेणे मन मुरे खवरुपांतां॥
दास म्हणे माझी ऐका जी विज्ञप्ती।
देई तव प्राप्ती दर्शनाची॥

३८

सुख वाटे फार साई दिलदार।
वाही कारभार भक्तांचा तो॥
न सोसवे दुःख लेंकरांबाळांचे।
वेळी त्या धैर्याचे बळ देती॥
किती हो प्रपंच वाढविला त्यांनी।
सर्वासी हस्तांनी साह्य लाभे॥
दास म्हणे आम्हां वाली भेटला हो।
तयाचा मी लाहो जीवीं धरी॥

३९

पहावे तितुके देवा तुझे रुप।
सदूप चिदूप तूंचि तोची॥
नाना छंदे रंगे कसा नटलासी।
घटघटनेसी कारण तूं॥
बोलतो हा कोण बोलविता कोण॥
एक नारायण सर्वाभूतीं॥
धन्य तूं ईश्वर नाही अंतसीमा।
द्यावया उपमा कोण शको॥
योगी ध्यानी तपी शिणले शोधतां।
रमला खेळतां गोपांसंगे॥
अर्जुन—रथीचे केले तूं सारथ्या।
ज्ञान बोध पथ्य देऊनियां॥
भक्त एकनाथ सांवता बोधला।
गाइले मीताला जनीसंगे॥
कबीर नानक तुका नामदेव।
ज्ञाले ज्ञानदेव ज्ञानी जगी॥
चोखामेळा गोरा श्रेष्ठ रामदास।
आले उदयास भक्त तुझे॥

नूतन वर्षाभिनंदन

खिरती शताब्दीप्रमाणे सुरु होणारे नूतन वर्ष आमच्या असंख्य वाचकांस, लेखद
कवी तसेच हितयिंतकास सुखाचे, समृद्धीचे व भरभराटीचे जावो.

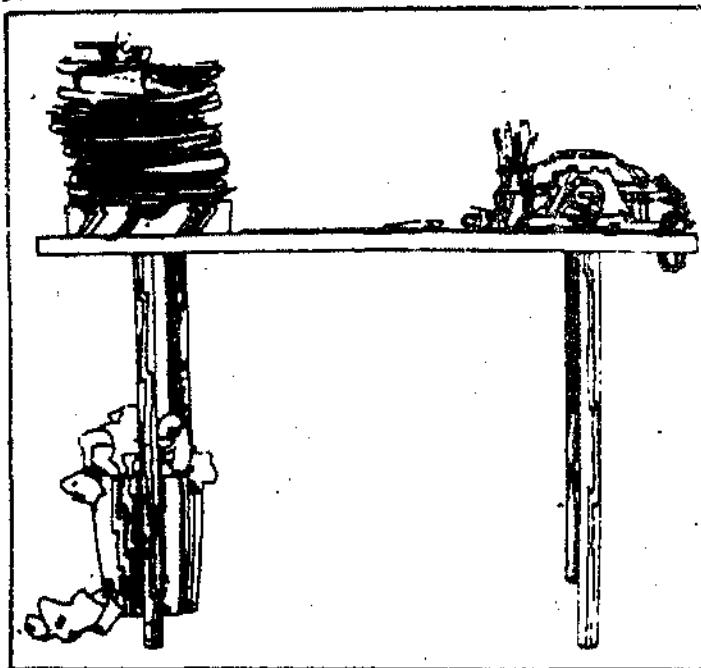
— का. संपादक

या मासिकात प्रकाशित झालेल्या लेखांतील
मतांशी संपादक सहमत आहेतच असे नाही.

श्री साईलीला, जानेवारी – १९८८

अनुक्रमणिका

क्रमांक	लेख-कविता शिर्षक	लेखक-कवि नाव	पृष्ठ क्रमांक
१.	संपादकीय	—	४
२.	संत सद्गुरु श्री साटम महाराज	— श्री. भालचंद्र गदे	६
३	ओम् नमो साई	— श्री. रमाकांत पंडित	१०
४	मी पाहिलेले साईबाबा	— डॉ. गजाननराव दा भोलकर	१३
५	श्री साईबाबांची शिकवण	— श्रीमती ज्योती उमडेकर	१७
६	श्री साईनाथांची शिकवण...	— श्री. शरदचंद्र शेरे	१८
७	साईबाबा – एक जागृत दैवत	— श्री. दि. रे. बाबरेकर	२०
८	मुंबापुरीतील श्री साईबाबांचे सर्वात मोठे मंदिर	— साईनंद	२२
९	श्री साईबाबांची अतकर्य लीला	— श्री. दत्ताराम केरकर	२५
१०	ओम् साईनाम	— श्री. जनार्दन बांदेकर	२७
११	ग्रंथ परीक्षण	—	३२
१२	दर गुरुवारचा श्री साईमहाराजांचा पालखी सोहळा	— श्री सदानंद चेंदवणकर	३६
१३	ध्यास तुझा लागला	— सौ. अनुराधा पिंपळगावकर	३९
१४	इति श्री साई उवाच	— श्री डी. जी. देशपांडे	४०
१५	तुमचे श्री साईबाबांविषयक सामान्यज्ञान किती आहे?	— श्री. सदानंद चेंदवणकर	४५
१६	साईदरबारातील माणिक आणि मोती – ४	— सौ. विभावरी राणे	४६
१७	श्री. खापड्यांची शिरडी दैनंदिनी	— साईनंद	४९
१८	श्री साई आणि भक्तीच्या नवविध भूमिका	— श्री. चकोर आजगांवकर	५०
१९	देव श्रेष्ठ की गुरु श्रेष्ठ	— श्री. हरिशचंद्र म्हात्रे	५२
२०	जय प्रभो साईनाथा	— श्री. दा. र. दळवी	५४
२१.	श्री साईबाबांनी रक्षण केले	— कौ. श्री. वसंत प्रधान	५५
२२	साईचरणी प्रार्थना	— कु. नीता लिंगरकर	५७
२३	साई! साई! साई!	— सौ. प्रतिभा दमनिया	५७
२४	श्री साईनाथांची थोर कृपा	— श्री. विश्राम कदम	५८
२५	लकी नंबर	— सौ. विजयालक्ष्मी वैजडे	६०
२६	साईकृपे ऑपरेशन यशस्वी झाले	— सौ. अर्चना चंदने	६२
२७	श्री बाबांची कृपा	— कु. रेशमा धोऱ्डे	६३
२८	शिरडी वृत्त – सप्टेंबर १९८७	—	६४
२९	अव्यक्त साई जगती, शुभ संक्रमण पहाती।	— श्री. मधुकर अंबाडे	६५

संतचूडामणि भगवान् श्री साईनाथ महाराजांनी आपल्या हयातीत आपला कोणताही शिष्य तयार केला नाही. तेव्हा आज बाबांचा कुणीही शिष्य नाही. तसा शिष्य असता तर शिरडीत आज मोठी अडचण निर्माण झाली असती. श्री साईमहाराजांनी कोणताच ग्रंथ लिहिला नाही, पुरतक लिहिले नाही. तसे लिहिले असते तर त्याच्या विक्रीवरील पैशासाठी

आणि आवृत्त्यांवर आवृत्त्यांच्या पुन्हा पुन्हा छपाईसाठी कितीतरी अडीअडचणी निर्माण झाल्या असत्या. श्रीनी दूरवर विचार करून या सर्व गोष्टी टाळल्या असेच म्हणावयास पाहिजे.

श्री बाबांनी बोधामृत देऊन तत्कालीन जनतेला व समाजाला जागे करण्याचा, परमेश्वराचे ध्यानी लागण्याचा महान उपदेश केला. ते खरोखरीच ज्ञानाचा सानगर होते, असेच म्हणावयास हवे. श्री साईबाबा प्रत्यक्ष परमेश्वरच होते. सामान्य मळणसाप्रमाणे ते शिरडीतच नव्हे तर या भूतलावर ते वावरले खरे पण ते ब्रह्मस्वरूपात होते हे विसरतो कामा नये. लौकिक दृष्ट्या ते इंद्रियांवर विजय मिळवून वागत होते. ते साधकांना मार्गदर्शक होते. बाबांनी तेव्हा अनेकांच्या जीवनात अध्यात्म ठसवून त्यांना ज्ञानी केले. आजही अनेक भक्त श्री साईबाबांपासून अध्यात्म साधना करीत असतील. ज्ञानीयांचा राजा योगेश्वर श्री ज्ञानेश्वर माऊली म्हणतात-

माझा महाठाची बोल कौतुके।
अमृतातेही पैजा जिंको॥

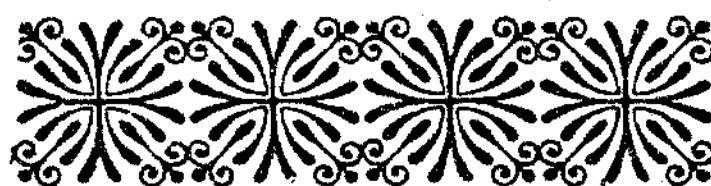
हेच बोल श्री बाबा अगदी खालच्या थरातील लोकांना ग्रामीण मराठी भाषेत शिकविण्यासाठी पुन्हा शिरडीत अवतीर्ण झाले. कालमानानुसार व देशातील प्रचलित समस्यांनुसार बाबा लोकांना ज्ञान देत होते. ते साचे बंद नव्हते. श्री ज्ञानेश्वर माऊलीने अध्यात्मिक ज्ञान वाढामय निर्मिती करून दिले तर श्री साई माऊलीने वेगवेगळ्या स्तरावर तसे तसे अडाणी, अशिक्षित लोकांना सुध्दा अध्यात्म शिकविले. ज्यांच्यापर्यंत साधे प्राथमिक मराठी शिक्षण पोहोचले नव्हते त्यांना श्री ज्ञानेश्वर माऊलींची ज्ञानेश्वरी, भावार्थदीपिका, अमृतानुभव इ. समजणे फारच कठीण होते व तसा त्यांचा प्रचार-प्रसारही खेडोपाडी नव्हता. अजूनही ज्ञानेश्वरी कित्येकांना दुर्बोध वाटते.

पण आज परिस्थिती बदलली आहे. श्री साईनाथ महाराज त्या काळी प्रत्येकांची अधिकार रिथती, ग्रहणशक्ती विचारात घेऊन ज्ञानप्रदान करीत असत. श्री देव मामलेदारांना ज्ञानेश्वरी समजावली बाबांनीच. श्री नानासाहेब चांदोरकरांना गीतंचा

अर्थ समजावून सांगितला त्यांनीच. श्री संत दासगणू महाराजांना ईशावास्य भावार्थ बोधिनी लिहीत असताना न समजलेल्या एका प्रमेयाची उकल मोलकरणीच्यामुखातून करविली बाबांनीच. श्री ज्ञानेश्वर माझलीने रेऊचामुखी वेद वदविल्याची आठवण होते श्री साईबाबांकडे ज्ञानाचा भरपूर साठा होता. जणू ज्ञानभांडारच त्यांचेकडे होते. अध्याय ३२वा पहा. उतून चालिला आहे खजिना। एकही कोणी गाड्या आणीना॥ खणा म्हणता कुणीही खणीना। प्रयत्न कोणा करवेना॥ १६२॥ मी म्हणे तो पैका खणावा। गाड्यावरी लुटून न्यावा॥ खेन्या माईचा पूत असावा। तेणेच भरावा भांडार॥ १६३॥ असा हा बाबांजवळचा ज्ञानाचा खजिना व भक्तीची लयलूट करावयाची असेल तर शिरडी हे ज्ञानपीठ आहे.

श्री साईनाथ महाराजांनी श्री म्हाळसापती, दीक्षित, जोग, महाजनी, बुटी, खापडे, संत उपासनी, चांदोरकर, मेघा अशा एक ना दोन अनेकांना, त्यांच्या सहवासात आलेल्यांना, त्यांचे केवळ दर्शन घेतलेल्यांना सुध्दा ज्ञानी करून सोडले होते.

तेव्हा बाबा भक्तांनो, मी साईभक्त आहे, एवढेच म्हणण्यावर भागवू नका, बाबांजवळ भरपूर ज्ञान भांडार आहे. बाबा बी.ए., एम. ए., पी.एच. डी. नक्ते पण आजच्या या पदव्या मिळविणाऱ्यांना सुध्दा बाबांचे ज्ञानामृत, बोधामृत खरोखरच लाजवील. तेव्हा भक्तांनो, ज्ञान मिळवा. ते मिळविताना बाबांच्या चरणाजवळ रिथर व्हा. एकत्रित व्हा. स्वतः श्री साईनाथ सद्गुरुच्या, भूमिकेत म्हणतात, गुरुकडे कसे पहावे— अध्याय ३२— गुरु एक दृष्टीचे ध्याना इतर सर्व गुरु समान॥ नाही गुरुविण दुजे आना अनन्य अवधान या नाव॥

श्री साईलीला

श्री साई काव्यबहार विशेषांक

श्री साईलीला पुढील अंक श्री साईकाव्यबहार विशेषांक म्हणून नेहमीप्रमाणे प्रसिद्ध होईल. या अंकासाठी कुणीही काव्यात्मक मजकूर पाठवू नये, अशी विनंती. गेली कित्येक महिनेच्या महिने स्वीकृत केलेला मजकूर शिल्लक असल्याने नव्याने आलेल्या मजकूरास या अंकात रथान देणे केवळ अशक्य आहे.

का.संपादक

५०व्या पुण्यतिथी निमित्त

कोकणचे असामान्य संत सद्गुरु श्री साटम महाराज

- श्री. भालचंद गदे

सुखनिवास, चेंदणी, ठाणे.

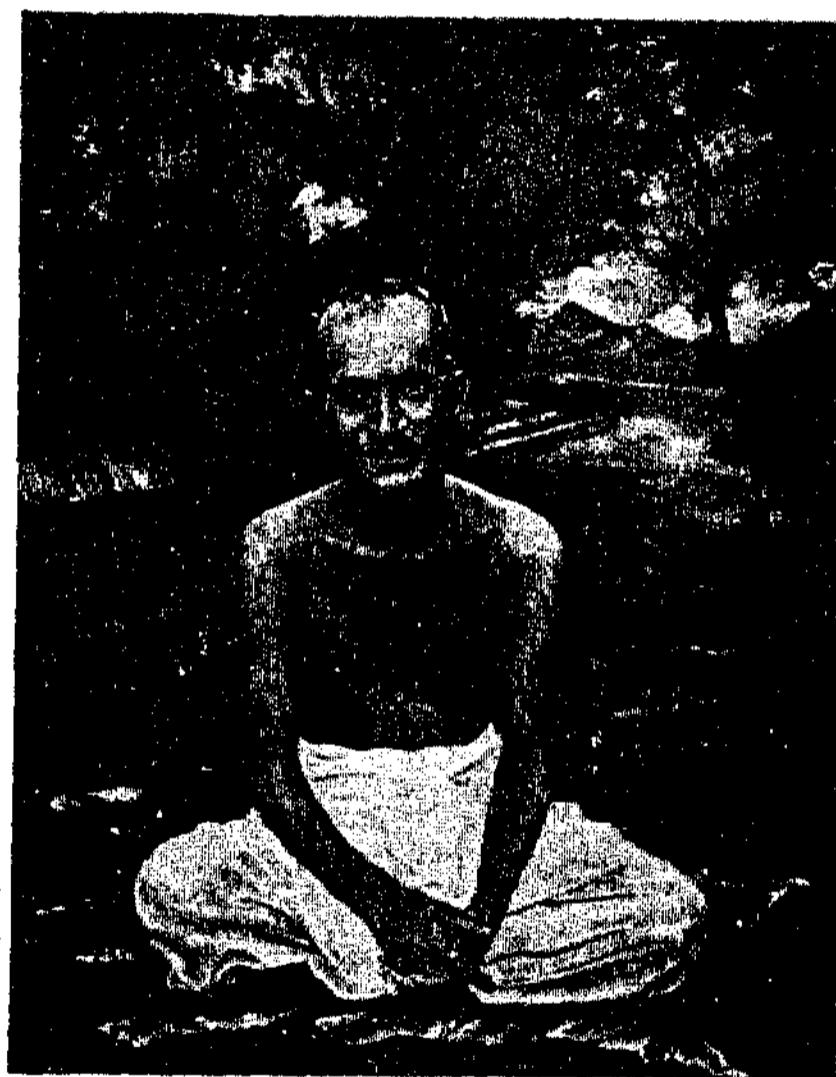
कलियुगातील माणूस दिवसेंदिवस अनितीकडे झुकतोय. कुणाचा कुणाला ताळमेळ राहिला नाही. अनिती, अनाचार, अश्रधा वाढून धर्मा-धर्माति असहिष्णुता निर्माण होऊन, सारा समाज बेसहारा बनू पहातोय. देवा-धर्मावर विश्वास नसलेला नास्तिक समाज वाढू लागल्यावर, नामाच्या भक्तिने श्रधावान नवसमाज तयार करण्याचे व धर्मा-धर्मातील अंतर दूर करून सारी एकाच मातेची लेकरे आहेत, सर्वांनी सर्वांशी मायेने- आपुलकीने वागण्याचा त्यांना संदेश देऊन, त्यांच्या जीवनात आनंद निर्माण करण्याचा प्रयत्न, परमेश्वराने हरेकवेळी वेगवेगळ्या अवतारात जन्म घेऊन केला. श्री अक्कलकोटस्वामी, शिर्डीचे श्री साईबाबा, शेगांवचे श्री गजानन महाराज, श्री टेंबेस्वामी, कणकवलीचे श्री भालचंद महाराज, पावसचे श्री स्वामी स्वरूपानंद तर दापोली सावंतवाडीचे श्री साटम महाराज ही सर्व थोर मंडळी परमेश्वरांचेच अवतार होते.

सद्गुरु श्री साटम महाराजांनी दापोली-सावंतवाडी (रत्नागिरी) येथील आपल्या वास्तव्यात अनेक अद्भुत, अगम्य लीला करून लोकांना आपल्याकडे खेचून घेतलेव त्यांना ऐहिक, पारमार्थिक सुखाचा राजमार्ग दाखविला.

मालवणातील मसुन्यानजिक कोहोळ गाव आहे. या गावच्या चारिवडे वाडीत सद्गुरु श्री. साटम महाराज यांचा जन्म झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव नारायणपंत त

आईचे नाव लक्ष्मीबाई. ते जातीने मराठा होते. तसेच ते दोघेही अतिशय धार्मिक वृत्तीचे व सत्प्रवृत्त होते. मंदिरात जाऊन शंकराची बेल, फुलांनी पूजा केल्यावर, त्यांचे वडील तासनतास मूर्तीला मिठी मारून बसायचे. आपल्या पोटी भगवान शंकराने जन्म घ्यावा, यासाठी ते खूप व्रतवैकल्ये करीत. एकदा त्यांना स्वप्न पडले. स्वप्नात ते पिंडीसमोर ध्यानरथ बसले होते. एवढ्यात मंदिरातील घंटांचा आपोआप नाद सुरु झाला. महादेवासमोरील नंदी उटून उभा राहिला व महादेवाची पिंडी गुप्त होऊन तेथे त्यांची पत्नी शांतपणे झोपली होती. तिच्या अंगावर बेलाची पाने व फुले पसरली होती व मस्तकावर पाच फण्याच्या शेषाने आपली फणा धरली होती. सारा गाभारा तेजाने उजळला होता. त्यांच्या ह्या स्वप्न—दृष्टांताप्रमाणे लवकरच त्यांना मुलगा झाला. शंकराचा प्रसाद म्हणून त्यांनी त्याचे नाव 'शंकर' असे ठेवले.

मुलगा चार वर्षांचा झाल्यावर मात्र साटम कुटुंब उदरनिर्वाहासाठी मुंबईला आले. तेथे कामाठीपुऱ्यात तेराव्या गल्लीत ते रहात असत. शंकर लहानपणी फार हूऱ्हड होता. याने शिक्षणही त्यामुळे अर्धवट सोडले. त्यातच आजूबाजूच्या लोकवस्तीचा परिणाम करवर झाल्याने तो बिघडला. व एका पारशाच्या गुत्यावर काम करू लागला. यामुळे दारुडे, जुगारी, सड्हेबाज यांच्या जाळ्यात तो ओढला गेला. शंकरचे हे विचित्र गांणे पाहून त्याच्या आई—वडिलांना मात्र असह्य वेदना होऊ लागल्या. असा पुत्र पोटी आल्याबद्दल सतत दुःख होऊन त्यांना जगणे कठीण होऊ लागले. शेवटचा पाय म्हणून त्यांनी शंकरचे लग्न करून टाकले. पण तराही त्याच्या स्वभावात फरक

पडत नव्हता. एकदा गुत्थावर शंकरचे एका दादाबरोबर भांडण झाले. तो गँग घेऊ त्याच्या घरावर चालून आला. त्यावेळी घरातल्यांना न जुमानता शंकर बाहेर धावल तो एकटा त्यांच्यावर अक्षरशः तुटून पडला. त्याच्या तडाखेबंद लाठीच्या प्रह गुंडांची पांगापांग झाली. व तेळापासून शंकर तेथला 'बडादादा' झाला. लोकांन त्याची जरब वाटू लागली. पुढे पेरतनजीबाबाने आपले दुकानही शंकरच्या हड्ड केले. पण लोकनिंदेमुळे शंकरच्या आईवडिलांनी दुखाने प्राण सोडले. शंकरवर दुखद घटनेचा विलक्षण परिणाम झाला. तो तासनन्तास विचार करू लागला. त्य पलीही कंटाळून गावाला निघून गेली व भाऊ आणि वहिनीही प्लेगच्या साथीला। पडल्याने, शंकर पुस्ताच एकटा पडला. सातत्याच्या विचार-चिंतनामुळे, अमर-दिशा शाश्वतपद प्राप्त करण्याचा त्याने दृढ निश्चय केला.

चर्चगेट रटेशनजवळ पारशांची पवित्र विहीर आहे. पेरतनजीबाबा बरोबर श तेथे दर्शनार्थ जाऊ लागला. तेथे अनेक बैरागीही बसायचे. अनाहूतपणे वैराग्यांचा सहवास शंकरला फार आवडू लागला. व पुढे पुढे गुत्थावरही न जाता र येळ तो तेथेच घालवू लागला. तेथेच एका अवलियाशी शंकरची गाठ पडली. त्य तेजाने मोहीत झाल्याने तो सारखा त्या अवलियाच्या मागे—मागे राहू लागला. शंक ते वेड पाहून, अवलिया त्याला म्हणाला, "ह्या जगात मान, कीर्ति, सत्ता, स्त्री, यासाठीच सारे वेडे झाले आहेत. त्यांना देवाकरिता वेडा झालेला जीव व समजणार? लोक तुला काहीही म्हणत. असले तरी तुला दिशा दाखविण्याचा ईशद मला आदेश दिला आहे." नंतर त्याने शंकरच्या डोक्यावर हात ठेवून त्याला अनुदिला. त्याची कुऱ्डिली शक्ती जागृत केली. त्या परीस-स्पर्शने शंकरदाद जीवनपटच साफ बदलला. मुंबईहून भ्रमंती करीत—करीत ते आंबोलीच्या घन जंगलात आले. येथे त्यांनी घोर तपश्चर्या केली. सर्व दिव्य—भव्य अनुभव स अवस्थेत त्यांना मिळू लागले. विदेहाअवस्थेत ते नाचू—गाऊ लागले. क्षणाक्षण त्यांचे भाव बदलू लागले नि पूर्णत्वाला जाऊन अमृतानुभव मिळवून ते जगाचे "स महाराज" झाले!

महाराजांकडे सावंतवाडीकरांचे लक्ष वेधण्याचा प्रसंगही मांठा अद सावंतवाडीचा एक गाडीवान आषाढी-कार्तिकीला पंढरपूरला दिंडीबरोबर जात नेहमीप्रमाणे दर्शन घेतल्यावर त्याला कॉलन्याने गाठले. तो वाटेतच खितपत प असता, एक साधू पिठलं—भात खायला उठवतोय, असे त्याला स्वज्ञ पडले. उत्साहात तो उटून चालू लागला. आंबोलीच्या धर्मशाळेत तो आल्यावर तेथे प मारून त्याने हात—पाय धुतले. तोच दाट झाडीतून कुणीतरी आपल्याला मारतोय, असे वाटून त्याने त्या दिशेकडे पाहिले, तो स्वज्ञातलाच साधू पुढे उभा आनंदाने धावत जाऊन त्याने त्याचे पाय पकडले. तेवढ्यात एक धनगर पिठलं—घेऊन तेथे हजर झाला व सर्वांनी मिळून आनंदाने जेवण केले. नंतर त्याचा घेऊन वारकरी सावंतवाडीच्या दाणोलीला आला, एका खडकाजवळ क्ष

थांबला. तोच “अरे दमलास का? देवाने मला सोबतीसाठी पाठविले आहे. चल, मी येतो तुझ्याबरोबर वाडीपर्यंत” ही वाक्ये व परिचित आवाज कानी पडला म्हणून वारकन्याने वळून पाहिले. तो तोच साधू मागे उभां वारकन्याच्या आश्चर्याला त्यामुळे पारावार उरला नाही. नि त्याचवेळी हा साधासुधा साधू नाही, हे त्याने मनोमन जाणले.

डोकीवर जटा भार, दाढी वाढलेली, अंगावर कांबळे तर कधी नग्न अवस्थेत साटम महाराज सावंतवाडीत फीरत असायचे. लोक त्यांना वेडा समजायचे. लहान मुले तर त्यांना दगड मारून खोड्या करायचे. वारकरी मात्र समर्थाना पूरता ओळखून होता. तो त्यांना खाऊ-पिऊ घाले व हे कलेश आपण का भोगता? असे विचारे. “टाकीच्या घावांनी देवपण येतं” असं उत्तर देऊन ते त्याला गप्प बसवत. हळ्ळहळ्ळ समर्थाना वेडा म्हणणारी माणसेच त्यांच्यासाठी वेडी होऊ लागली. माणसं त्यांच्या-भोवती जमा होऊ लागली. त्यांना एकेक अनुभव येऊ लागले. त्यामुळे त्यांची महती वाढू लागली. जो—तो महाराजांची बडदास्त ठेवू लागला. ते कधी एका टिकाणी थांबत नसत. कधी आंबोलीच्या जंगलात, कधी इन्सोलीच्या बेटात, कधी नागझरीवर तर कधी ते गुरांच्या गोठ्यातही आढळायचे.

त्याकाळी राजाच्या गाडीला आडवं जाण म्हणजे साक्षात मरणचं। सावंतवाडीचे राजे श्रीमंत बापूसाहेब महाराज भोसले एकदा गाडीने चालले असता, श्री साटम महाराजांनी राजाची गाडी मध्येच अडवली. ते म्हणाले, “दिल्लीला पळतोस कशाला? तुझे ताट वाड्यावर निवून चालले आहे.” त्यावेळी महाराजांना लोक वेडा म्हणत. अरीही लोकांचे न ऐकता त्या वेड्याच्या विलक्षण—वाणीने प्रभावित होऊन राजाने गाडी परत राजवाड्यावर नेली. तर सावंतवाडीला आपले कागदपत्र नुकतेच येऊन पडल्याचे व आता दिल्लीला जाण्याचे कारण उरले नसल्याचे राजाच्या लक्षात आले. ह्या चमत्कारामुळे राजांची महाराजांवर श्रद्धा बसली व ते त्यांचे निस्सिसम अनुयायी बनले. एवढा मोठा राजाच महाराजांचा भक्त झाल्यावर मग सारा समाजच श्री. साटम महाराजांच्या मागे लागला व मग दाणोलीला लोकांची गर्दी वाढू लागून ते एक श्रीक्षेत्र बनले.

महाराज काही तरी जादुटोणा करतात. ह्या संशयाने एक तरुण टोळके दाणोलीला आले होते. समर्थानी त्यावेळी उग्र स्वरूप धारण केले. कुणालाच ते जवळ पेऊ देईनात. त्या उन्मत्त अवस्थेत केवळ दृष्टीक्षेपाने त्यांनी एका घराला अग्नि लावला. त्या घराला प्रदक्षिणा घालून ते पेटत्या घरात आत शिरायचे तर क्षणात बाहेर यायचे. तर अग्नीत उडी घेऊन ते पदमासन घालून अधांतरीच बसायचे. हा निबरदस्त चमत्कार पाहून त्या तरुण टोळक्यातील एक जण फार प्रभावित झाला. झाला समर्थाविषयी ओढ वाटली. ते जाणून समर्थानी त्या जळत्या घरातील एक घटते फळकूट फेकून त्यावर बसण्याची त्याला आज्ञा केली. तोही श्रद्धेने त्यावर निवांत बसला. त्यामुळे खूष होऊन, समर्थानी त्याला एक निखारा देऊन तो औतराच्या गाठीत बांधायला सांगितले. घरी जाऊन तो पहातो तो त्याचे सुंदर

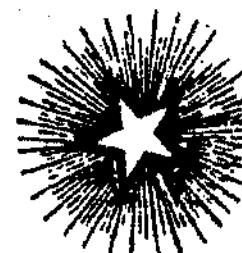

शिवलिंग त्याच्या हाती लागले. ह्या गुरुप्रसादाने तो त्यांचा अनन्य भक्त झाला.

मालवणचे श्री. गजाननराव वायंगणकर यांच्या कुटुंबावर समर्थाची विशेष माया होती. मालवणवरून जाताना ते हमखास श्री. वायंगणकरांच्या बंगल्यावर उतरायचे त्यांचे सारे कुटुंबच समर्थाच्या छायेत होते. समर्थाच्या ह्या कुटुंबावरील मायाकृ अनुग्रहामुळे पुढे त्यांचे सुपूत्र श्री. रघुनाथ यांनी अंतःस्फूर्तीने “सद्गुरु श्री समर्थ साटम महाराज” हे महाराजांचे पहिले गद्य-चरित्र आपल्या रसाळ भक्तियुक्त शब्दांत लिहिले. महाराजांच्या खूपशया लीला ह्या पुस्तकात फार छान एकत्रित झाल्यो. असून, हे देखणे पुस्तक भाविकांना मुद्दाम संग्रही ठेवण्यासारखे झाले आहे. ठाण्याचे सद्गुरु सेवक श्री. दिनकर देवळेकर यांनाही महाराजांनी समाधी मंदिरात अनुग्रह दिला असून, समर्थाच्या ओढीने त्यांच्यावर पद्य-काव्य रचून, समर्थ-प्रचार करण्याचे व्रत त्यांनी स्वेच्छेने अंगिकारले आहे. त्यांचीही समर्थावरील पुस्तके प्रसिध्द झाली आहेत.

नुसतेच चमत्कार करण्याचा समर्थाचा हेतू नक्ता तर प्रसंगोपात नाना चमत्कार करून त्यांनी लोकांना श्रध्दावान केले. एवढेच नक्ते तर आपला भक्त झानी कस होईल, स्वतः अंतर्मुख बनून परिस्थितीशी स्वतःच कसा सामना करील यावर त्यांच भर होता. म्हणूनच नुसतेच चमत्कार करण्याच्या मागे न लागता, प्रसंगी त्यांन आपल्या भक्तांवर मुद्दाम संकटे टाकली व त्या संकटाला सामोरे जाण्यासाठी श्रध्द भक्ती, निष्ठा यांची प्रत्येक जीवाला किती आवश्यकता आहे, हे एकेक अनुभवांतून संकटांतून आपल्या भक्ताला अनाहूतपणे शिकवून “समर्थ” भक्त तयार केले.

शेवटपर्यंत दाणोलीत (सावंतवाडी) ते मुक्काम ठोकून होते. दुःखी-कष्टी जीवांन नामाचा आधार देऊन, त्यांना श्रध्दावान नितीमान बनवण्याचे अवतारकार्य त्यां केले. शेवटी तेथेच दि. २८ मार्च १९३७ रोजी (फाल्गुन कृष्ण २, शके १८५) आपले हे अवतारकार्य संपवून समर्थानी देह ठेवला. त्यांची समाधी दाणोली येथे बांधली असून आजही ह्या अत्यंत-जागृत समाधीची प्रचिती श्रध्दावंत भाविकांना दै आहे.

ॐ नमो सार्व

- श्री. रमाकांत पंडित

प्रभास्पृती, भाऊदाजी रोड, माटुंगा, मुंबई - ०

केवळ महाराष्ट्रच नक्ते तर सारा भारत साधुसंतांची एक महान खाण आहे. भूमीत गेल्या हजारो वर्षात संतमहंतांची जी एक अखंड आणि दिव्य परंपरा आढळते.

येते, तशी परंपरा जगातील इतर कोणत्याही देशात आढळून येत नाही. तसेच अवतार कल्पना ही भारतीय परंपरेत आढळणारी एक महान विचारसरणी आहे. धर्माची स्थापना अधर्माचा नाश, दुष्टांचा संहार आणि सज्जनांचे परिपालन अशी चतुर्विध कासे पार पाडण्यासाठी ईश्वर अनेक अवतार घेतो, अशी भारतीयांची पारंपारिक श्रद्धा आहे. या श्रद्धेतून अलौकीक कार्य करणाऱ्या व्यक्तींना सुध्दा अवतारत्व देण्यात आले आहे. अशा अलौकीक व्यक्तिमत्वाच्या - साधुसंतात शिरडीच्या श्री साईबाबांचा समावेश होतो.

प्रत्यक्ष शरीराने जरी साईबाबा आज विद्यमान नसले तरी श्रद्धेच्या रूपाने आज ते आपल्या असंख्य शिष्यांच्या हृदयात जिवंत आहेत. जशी श्रद्धा तसे फळ या न्यायाने आजही भक्तांना फळ मिळत राहते, असे अनेकांचे अनुभव आहेत.

सबका मालिक एक या तीन शब्दांमध्ये ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर यांच्या उपदेशाचे सार सर्वस्व सामावलेले आहे व ते सार काढणारे महान अवलिया होत साईबाबा.

श्री साईबाबांची शरीरयष्टी सुमारे ६फूट, तीक्ष्ण दृष्टी, विशाल भालप्रदेश, अंगात कफनी, कपाळावर एक हिरवा पिवळा रुमाल बांधलेला, अशी ही व्यक्ति नित्य धुनीपाणी बसलेली. चिमट्याने मधूनमधून निखाऱ्यावरील राख झाडत व चिलमीचे झुरके मारीत मारीत, कधी एकदा दुसरा शब्द बोलत असत. श्री साईचे सहज बोलणे परंतु ते अमृततुल्य असून परम हितकर होते. श्री साईबाबा जितेंद्रिय होते. त्यांचे खाणे म्हणजे अर्धी भाकर आणि चटणी, ती मिळाली व कटोरभर पाणी मिळाले की संपले. श्री साईबाबा म्हणजे दयेचे सागर. एकदा हातात अर्धी भाकर व चटणी घेऊन खाण्यास सुरुवात करणार तोच एक भिखारी तेथे आला. साईबाबानी आपल्या हातांतील सर्व भाकरी व चटणी ताबडतोब प्रथम त्या भिखार्यास देऊन त्याची भूक शमविली. दुसऱ्याच्या सुखात सुख मानण्याचे व दुःखात दुःख मानणारे साई होते.

साईबाबांच्या अवतारकार्याचा मुख्य उद्देश जर काय असेल तर दुःखीताच्या जीवनात आनंद निर्माण करणे, थकलेल्यांना, श्रमलेल्यांना चैतन्य देणे, त्यांचे दुःख दूर करून त्यांना भगवत भजनाची आवड निर्माण करणे. श्री साईबाबांनी आपल्या अवतार कार्याने संपूर्ण विश्वाला आनंद देऊन आपली जीवन ज्योत आसमंतात अदृश्य केली.

भगवान श्रीकृष्णाचा उद्भव व समर्थ रामदासांचे कल्पाण त्याचप्रमाणे श्री म्हाळसापती हे श्री साईबाबांचे एकनिष्ठ भक्त होते. शिरडीत श्री खंडोबा मंदिरात “आवो साई” असे म्हणून म्हाळसापतीनी त्यांचे प्रथम स्वागत केले. श्री म्हाळसापतीनी दिलेले नावच पुढे रुढ होऊन साईबाबा भक्तांचे प्रिय दैवत झाले. श्री साईबाबा राम तर श्री म्हाळसापती लक्ष्मण. श्री म्हाळसापतीची थोर भक्ती, एकनिष्ठा यामुळेच बाबा शिरडीत कायम वास्तव्यास राहिले नि आज शिरडी पुण्यनगरी बनली आहे. श्री म्हाळसापतीनी बाबांच्यातील दैवी अवतार ओळखला, जाणला नि अखंडसेवा भक्ति, दृढ विश्वास, निष्ठा बाबांच्या चरणी वाहिल्या. म्हणूनच बाबांचे ते परमभक्त झाले नि खन्या अर्थाने सर्व भक्तजनास त्यांची ओळख पटली. रामाबरोबर जशी लक्ष्मणाची

महती तशीच श्री साईबाबांबरोबर श्री म्हाळसापतीची महती मान्य करावी लागेल. श्री म्हाळसापतीने श्री बाबांच्या सहवासात ६० वर्षे घालविली ह्या प्रदीर्घ अवधीत ते नित्य बाबांची सेवा करीत. श्री बाबांच्या पूजेचा मान त्यांचाच होता. श्री म्हाळसापती, श्री तातोबा श्री बाबांच्या समवेत नित्य मशिदीत झोपत असत. पूर्व, पश्चिम, उत्तर दिशांना डोके करून तिघे झोपत पण झोपते वेळी त्यांचे पाय एकमेकांच्या पायात भिडत. तिघांच्या रात्रभर गोष्टी चालत. असा क्रम १४ वर्षे अव्याहत चालू होता.

श्री साईबाबांची प्रेमळ नजर लोकांना सांगून गेली की तुम्ही कितीही माझ्यापासून दूर राहिलात तरी तुम्ही माझे आहात व मी पण सदैव तुमचाच आहे व असेन. साईचा आदर्श डोळ्यांपुढे ठेवून अंतकरणापासून साई हे नाव घेऊन आपले आचरण करणे, हीच साईभक्ती, तेथे डामडौलाला अजिबात स्थान नाही. त्याच्याकरिता सोवळे ओवळे नको, धूपदीप काही नको, शुद्ध आचरणाची फक्त गरज आहे. ज्याचे मन निर्मळ त्यालाच साई पावतो. साईचे नामस्मरण करणे, हीच त्यांची आरती. श्री साईनी भक्तांना मी तुमच्या पाठीशी आहे, हे अभिवचन दिले. भक्तांच्या संकटाला धावून जाणे, हे त्यांचे खोद होते व आजही याची आपणास प्रचिती येत आहे.

एकदा बापूसाहेब जोग लोकमान्य टिळकांची गीतारहस्याची एक प्रत घेऊन बाबांकडे गेले आणि बाबांनी काय आहे म्हणून विचारता जोगांनी ती प्रत बाबांच्या चरणापाशी ठेवून दिली. बाबांनी काही काळ ते पुस्तक चाळले आणि एक रूपया त्या पुस्तकावर ठेवीत परत करीत म्हटले, याचे विचारपूर्वक अध्ययन करा, यानेच तुमचे कल्याण होईल.

श्री साईबाबांच्या वास्तव्याने छोट्याशा शिरडीला आज एक महान क्षेत्राचे श्रेष्ठत्व ला भले आहे. त्यांच्या मंगल नामस्मरणाने आणि पूजनाने नुसती शिरडीच नव्हे, तर सारा भारत देश पूनीत होत असल्याचे विराट दृश्य आज आपल्याला दिसत आहे. शिरडीला बाबांच्या दर्शनाला येणाऱ्या असंख्य भक्तांत एकप्रकारची अनाकलनीय अशी एकात्मता आढळते. प्रदेश, वेश, भाषा, धर्म यात वरवर दिसणारी विभिन्नता साईच्या चरणी विलीन पावते आणि आम्ही सारे भारतीय एक आहोत, आमचा आत्मा एक आहे, आमची हृदये एक आहेत, असा साक्षात्कार इथे घडल्यावाचून रहात नाही. जगत जननी माय माऊली

साईबाबा माझी आई
अनायास या होई आई
कुशीत मज तू घेई साई

श्री साईलीला, जानेवारी १९८८

माझ्या आठवणीतुन-

मी पाहिलेले साईबाबा..... २

डॉ. गजाननराव गो. दाभोलकर

निवेदन- डॉ. गजाननराव गो. दाभोलकर

शब्दांकन- सनुषा सौ. मिनाक्षी अरविंद दाभोलकर

'साईकृपा', सेंट मार्टिन्स रोड, वांद्रा, मुंबई.

(भगवान श्री साईनाथांचे एक लाडके भक्त व 'श्री साईसच्चरित' या जगप्रसिद्ध श्री साईपोथीचे रचनाकार श्री गोविंदराव दाभोलकर उर्फ 'हेमाडपंत' यांचे चिरंजीव डॉ. गजाननराव उर्फ अण्णासाहेब यांनी आमच्या आयोजित लेखमालेत गुफलेले हे दुसरे पुष्प)

डॉ. गजाननराव दाभोलकर

बुडती हे जन पहावे डोळा
म्हणून कळवळा येतो त्यांचा॥

असे तुकाराम महाराज म्हणत असत. खन्या साधूचे अंतःकरण मानवी जीवनाच्या कल्याणासाठी तळमळत असते. सध्या आपल्या नामस्मरणाचे वेड लावणारे श्री साईबाबा हे सुध्दा असेच दुसऱ्यासाठी तळमळणारे जन्मसिद्ध पुरुष होते. त्यांनी कधीच कोणाला उपदेशाचे डोस पाजले नाहीत. आपल्या नजरेनेच व प्रेमळ स्वभावाने त्यांनी भक्तांची मने जिंकली.

मी त्याकाळी १३/१४ वर्षांचा असेन. माझ्या वडिलांबरोबर मी प्रथम शिर्डी येथे गेलो, ते १९१६ साली. त्याकाळी शिर्डीचा प्रवास बराच त्रासाचा होता. कोपरगावाहून

बैलगाडीने आम्ही गेलो. मी लहान असल्याने इतका काही समज नव्हता. वडील जिकडे नेतील तिकडे जायचे इतकेच समजत होते. शिर्डी येथे पोहोचल्यावर वडिलांचे स्नेही माधवराव देशपांडे भेटले, त्यांनी आम्हाला 'मशिदीत' नेले. त्या काळची मशीद म्हणजे नुसती तीन बाजूंनी भित व मध्ये उंचावर सपाट शोणाने सारवलेली जागा होती. मशिदीत उजव्या हाताला एका आसनावर सफेद कफनी घातलेले, डोकीस सफेद फडका गुंडाळलेले, गोरेपान, उंच, अजान बाहू असे आजोबा बसले होते. समोर बरीच मंडळी त्यांच्याशी गप्पागोष्टी करीत होती. मशिदीच्या पायऱ्या चढून आम्ही वर गेलो. वडिलांनी त्यांच्या चरणावर डोके ठेवले. माधवराव देशपांडेनीही तसाच नमस्कार केला. मी त्यांचे अनुकरण केले. नंतर माधवराव म्हणाले, बाबा हा हेमाडपंतांचा (अण्णासाहेबांचा) मुलगा आला आहे.

डॉ. गजाननराव दाभोळकर आता

मी हसत हसत पुन्हा नमस्कार केला. तेव्हा “ये बापू” असे बाबांनी बोलून मला मांडीवर बसविले. कोणाला तरी उदी आणण्यास सांगितले व माझ्या औंजळीत घातली. मी उटूनक पुन्हा वडिलांकडे गेलो. बाबांनी परवानगी दिल्यावर खाली तिथेच बस्तान ठोकले. मी बाबांचे निरीक्षण करीत होतो. त्यांचे डोळे अतिशय तेजस्वी व पाणीदार होते. हसतमुख चेहऱ्याने ते सर्वांकडे पहात होते. प्रत्येकाचे नाव घेऊन जातीने चौकशी करीत होते. त्यांचा तो प्रेमळ स्वभाव पाहून माझे डोळे भरून आले. दुसऱ्याच्या सुखदुःखात ते सामील होत असत. कोणाला आजार झाला तर तो स्वतःवर घेऊन भक्तास निर्धारित रहाण्यास सांगत. त्यांनी कधीच कुणाकडून काही घेतले नाही, उलट दुसऱ्यांना जे जो मागेल ते ते दिले. ते म्हणत, “काम, क्रोध, लोभ ही नरकाची द्वारे तीना!” मी आहे एक फकीर, मला कशाला पाहिजे काही. ही द्वारकामार्ईव माझे

सर्वस्व आहे. तुम्हीच धनाचे वाटेकरी क्हा. परंतु लोभ धरू नका. जितके पचेल तितकेच खावे.

दुपारी १२ वाजता मेघा पूजेचे साहित्य घेऊन आला. बाबांची पूजा व आरती तोच करीत असे. मशिदीतच प्रथम एका कोपन्यात बाबांचे स्नान आटोपले. त्यांनी पिवळ्या रंगांची कफनी व डोकीस रुमाल बांधला. मेघाने त्यांना आसनावर बसविले व त्यांनी पूजा केली. मग आम्ही सर्वांनी त्यांची पाद्यपूजा केली. मेघाने आरतीची तयारी केली. आम्ही सर्व उभे राहून आरतीस सुरुवात केली. मेघा नेहमी एका पायावरच उभा राहून आरती करीत असे. त्या दिवशी मी ते प्रत्यक्ष पाहिले. मला मोठे आश्चर्य वाटले. त्याचे पाय किती दुखत असतील, असे मला वाटले. परंतु सर्वजण तल्लीन होऊन आरती करीत होते. नंतर सर्वांना प्रसाद देण्यात आला. मग बाबांच्या पाया पडून आम्ही वाढ्यावर गेलो. तेथे बाबांबद्दलच चर्चा होत होती. जो तो आपल्याला आलेला अनुभव सांगत होता.

संध्याकाळी पुन्हा आम्ही सर्व मशिदीत जमलो. मेघा आरती घेऊन आला. आरती झाल्यावर आम्ही गप्पागोष्टी करून आपापल्या घरी गेलो. आम्ही वाढ्यावरच उत्तरलो होतो. बाबा मशिदीतच एक कपडा अंथरुन त्यावर झोपत. उशी वगैरे नसे. एकदा मशिदीत व एकदा चावडीत झोपण्याचा त्यांचा नियम होता. आरतीसुधा एकदा चावडीत व एकदा मशिदीत होत असे.

मी बाबांना दोन तीनदा पाहिले आहे. त्यावेळी मला त्यांच्या दर्शनाचे महत्व उमगले नाही. परंतु आता ते प्रत्ययास आले आहे. ज्याच्या त्याच्या तोंडी माझे नाव आहे. चरित्रकारांचा मुलगा आणि बाबांचा स्पर्श झालेला म्हणून प्रत्येक भक्त मोर्च्या प्रेमाने मला येऊन भेटतात. ही सर्व बाबांचीच कृपा आहे. आज मी ८४ वर्षांचा आहे. पण सर्व साईमंदिरांचे नागपूर, मद्रास, कलकत्ता, बंगलोर, इंदूर, बलसाड, इत्यादि ठिकाणी दर्शन घेऊन आलो आहे. माझी स्वतःची कामे मी स्वतः करू शकतो. पोथीत नमूद केलेली तसबीर आमच्या निवासस्थानी आहे. त्यातच मी बाबांना पाहातो. दररोज आम्ही सकाळी पूजा व संध्याकाळी आरती करतो. त्यावेळच्या बाबांच्या आठवणीने माझे मन भरून येते.

माझे वडील १९१० साली प्रथम शिर्डीस गेले. त्यांचा पूर्व इतिहास बाबांनी सर्वांसमक्ष सांगितला. तो ऐकून बाबा किती अंतज्ञानी आहेत? म्हणून त्याना माझ्या वडिलांनी गुरु मानले. बाबांनी त्यांच्याच हस्ते आपले चरित्र घडवून आणले. आणि “हेमाडपंत” हा किताब त्यांना बहाल केला. माझे वडील म्हणत-फळली जयांची पुण्ये अगाधे।

त्यांसीच साईदर्शन लाधे॥

आमची पूर्वपुण्याई म्हणूनच साईबाबांसारखे सिद्धपुरुष आमच्या जीवनात आले. त्यामुळे आम्ही कृतार्थ झालो!

इ. स. १९१६ नंतर माझे वडील ति. गोविंद रघुनाथ दाभोलकर आध्यात्मिकतेच्या दिशेस वळले. त्यांचे वाचन अफाट होते. रामायण, महाभारत, एकनाथी भागवत,

ज्ञानेश्वरी, गुरुचरित्र वगैरे. ही सर्व पुस्तके त्यांची पाठ होती. त्यांच्या मागे काही पुस्तके आम्ही त्यांच्या नावे नॅशनल लायब्ररीला दान केली.

माझ्या वडिलांनी जे हे लेखन केले, ते अद्वितीय आहे, यात शंकाच नाही. ज्ञानेश्वरांना जशी प्रेरणा झाली, तशीच माझ्या वडिलांनीही बाबांच्या प्रेरणेने हे लिखाण केले. वाईट इतकेच झाले, ही पोथी ते पूर्ण करू शकले नाहीत. शोवटची अवतरिष्का मी व ठाण्याच्या देवांनी पूर्ण केली. ती सुध्दा माझ्या वडिलांनी लिहून ठेवलेल्या चिटोन्यांच्या सहाय्यानेच पूर्ण केली. माझ्या वडिलांना देवाज्ञा झाली. त्यानंतर मी शिर्डी संस्थानाची सेक्रेटरी म्हणून २० वर्षे सेवा केली. मला अर्धांगवायू झाला आणि शिर्डी माझी बंद पडली. परंतु बाबांच्या कृपेने मी एका वर्षात बरा झालो. पुढे १९७८ पासून पुन्हा विनायक देसाईच्या कृपेने मी शिर्डी येथे एस. टी. ने वर्षातून चार वेळा तरी जात होतो.

पोथीत वडिलांनी नमूद केले आहे की, ही पोथी जो कोणी वाचेल, वा ऐकेल त्यांची संकट मुक्तता होईल. आणि खरोखरच आज या अनुभवामुळेच बाबांचा भक्तगण दिवसेदिवस वाढत चालला आहे. वडिलांनी त्यावेळी बाबांना सांगितले होते, “मल तुमचे चरित्र लेखन पुढच्या पिढीसाठी करावयाचे आहे. त्यांना त्याचा फायदा होईल.” तेव्हा बाबा म्हणाले, “तुझी इच्छा! मी तुझ्या पाठीशी आहे. तू मुळीच घाबरु नकोस शिर्डीत आज माणसे नाहीत, उद्या ती मुंग्यांसारखी येतील.” हे बोल आज खरे ठरले आहेत.

बाबा हिंदू की मुसलमान हा त्यावेळचा वाद अजूनही सर्वांच्या मनात आहे. परंतु बाबा माणूस होते व माणुसकीची शिकवण बाबांनी सर्वांना दिली. बाबांच्या भक्तगणांत सर्व जाती धर्माच्या समावेश आहे. यावरुनच हे लक्षात येते. झाड कोणी व केव्हा लावते त्याच्या शोध घेण्यापेक्षा त्याची गोड, मधुर फळे चाखण्यातच मजा असते, बाबांनी हा मानवतेचा वृक्ष त्यावेळी लावला आहे आणि आपण सर्वांनी त्याची फळे एकत्र येऊ चाखावयाची आहेत. माझ; तुम्हा सर्वांना आशीर्वाद आहे की, ती अशीच पुढे चात ठेवावीत. त्यातच आपल्या देशाचे हित आहे.

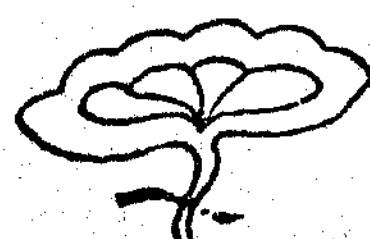
साई नाही तुमचा वा आमुचः।

तो तो सर्व भूतस्थ साचा।

सूर्य जैसा सकल जगाचा।

हा सकळांचा तैसाचा।

हा मंत्र सर्वांनी ध्यानात ठेवावा. बाबांनी पुन्हा या भारतभूमीवर प्रगट छावे, असे मल मनापासून वाटते.

श्री साईबाबांची शिकवण

- श्रीमती ज्योती उमडेकर
द्वारा:- श्री. मिलिंद प्रभाकर उमडेकर
असिस्टंट स्टेशन मास्टर,
शांतासदन, १८ नवी पेठ, उज्जैन.

आजचे युग भौतिकवादाचे आहे. विज्ञान सर्व क्षेत्रात उत्तरोत्तर प्रगति करीत आहे. मनुष्य सुखोप भोगाच्या मागे लागला आहे. प्रत्येकेजण ऐश्वर्यवान बनू इच्छित आहे. आपले ऐश्वर्य दुसऱ्याला दिसावे म्हणून अशा ऐश्वर्याच्या खुणा ज्याला इंग्रजीत 'स्टेट्स सिंबॉल' म्हटले जाते, त्या अनेक भल्या बुन्या मागाने प्राप्त करण्यासाठी जिवाचा आटापिटा करीत आहे. अशामध्ये सुख मनुष्यापासून दूर दूर पळत आहे आणि जमवलेल्या ऐश्वर्याचा उपभोग घ्यायलाही वेळ नाही. कारण अधिकाधिक ऐश्वर्य प्राप्त करण्याची तृष्णा त्याला काही एक मर्यादेपर्यंत आत्यावर सुध्दा स्वस्थ बसू देत नाही.

मूळत आपली सुख आणि ऐश्वर्याची व्याख्याच चुकीची आहे. नुकतीच इंदूरला श्री गुरुपौर्णिमा उत्सवात इंदूरचे ज्ञानेश्वरीचे प्रकांड विद्वान प्रो. प्र. गो. घाटे यांनी आपल्या एका प्रवचनात ऐश्वर्य शब्दाची व्याख्या अशी केली की, 'ऐश्वर्य म्हणजे धन व इतर मूल्यवान वस्तू जवळ असणे नव्हे तर ईश्वरीय गुण स्वतःच्या अंगी बाणविणे हेच खरे ऐश्वर्य आहे'. ही व्याख्या मनाला फार पटली. तसेच सुख काय आहे हे आम्हाला माहीत नसल्यामुळे आम्ही निरनिराळ्या वस्तुंच्या उपभोगालाच सुख मानायला लागतो. परंतु अशा उपभोगाचा काही काळाने आम्हाला वीट येतो. उदाहरणार्थ, मिठाई आम्हाला खावीशी वाटते. परंतु तीच जर रोज आम्ही खाऊ लागलो तर काही काळाने ती डोळ्यांसमोरही नकोशी वाटेल. हीच गोष्ट सान्या वस्तूंची आहे. मग ज्याचा कधी वीट येणार नाही, असे शाश्वत सुख कशात आहे? तर परमेश्वराच्या अनुसंधानात आहे.

श्री साईबाबांचे परम भक्त श्री दासगणू महाराज यांनी ईशावास्योपनिषदावर मराठीत टीकाग्रंथ लिहिला. परंतु पहिल्याच मंत्राचा अर्थ त्यांना समजत नव्हता.

ईशावास्यनिदं सर्वा। तेन त्यक्तेन भुंजीथाः॥
हा तो मंत्र. अर्थ समजवून घेण्याकरता श्री दासगणू श्री साईबाबांजवळ गेले. बाबा म्हणाले, 'अर्थ काही कठीण नाही. उद्या तू परत जाताना विलेपात्याला काका दीक्षितांकडे जा. त्यांची मोलकरीण तुझ्या शंकेचे निराकरण करील.' बाबांच्या आज्ञेप्रमाणे दासगणू पात्याला दीक्षितांकडे गेले. दुसऱ्या दिवशी सकाळी जाग आत्यावर अंथरुणावर पडल्याच त्यांना गाण्याचा बारीक पण मधुर स्वर ऐकू आला. ते उढून बाहेर आले तर भांडी घासणारी मोलकरीण लहान मुलगी गाणे गात होती. गाण्यात नारिगी रंगाच्या जरीच्या साडीचे वर्णन होते. साडीचा जरीचा पदर,

जरीचे काठ, सुंदर रंग ह्यांचे वर्णन ती मुलगी अत्यंत तल्लीनतेने, आनंदाने गात होती. तिच्या अंगावर जी फाटकी साडी होती, ती अंग झाकायलाही पुरेशी नव्हती. श्रीदासगणूनी नवी साडी आणून तिला दिली, दुपारी ती मुलगी ती साडी नेसून आले व काम करून गेली. दुसऱ्या दिवशी सकाळी पुन्हा जुनी फाटकी साडी नेसून तितक्याच आनंदाने काम करत होती, जसे नवी साडी नेसून आदत्या दिवशी करीत होती.

ह्या घटनेने श्री दासगणू महाराजांना मंत्राचा अर्थ ताबडतोब समजला 'ईशावास्थमिदं सर्वं, तेन त्यक्तेन भुंजीथाः। हे सर्वं (जग) ईश्वरमय आहे. त्यागाच्य द्वारे त्याचा उपभोग घ्या.' त्यागाच्य द्वारे उपभोग कसा संभव आहे, समजवण्याकरता प्रत्यक्ष प्रमाणाची आवश्यकता होती. मोलकरणीचे दारिद्र्य तिच्य फाटक्या साडीवरून प्रकट होते. परंतु ती आपले दैन्य संपन्नपणे मिळवीत होती. नव्य साडीचा त्याग करूनही तिच्या उपभोगाचा आनंद ती मिळवीत होती व तेच गाण तल्लीनतेने गात होती. आणि अशा तऱ्हेने त्यागातले सुख प्रत्यक्ष अनुभवीत होती.

ह्याच संदर्भात श्री नाथ पादुकांवर अर्पण केलेले एक पद्य उध्दरण येथे दिवतर अनुचित होणार नाही, असा विश्वास आहे. ते पद्य असे:-

नाथाधरची खूण उलटी। समजायासी कठीण मोठी
बहिरा ऐके बहुविध साज। आंधळा पाहे अंतर सहज
भिकारी तो वैभव भोगी। वैभवशाली दिसे भिकारी
मरती तेची अमर होती। अमृताचा नशा करिती
प्रेमबंधी होय मुक्ति। अंधकारी उजळे ज्योती

वरील पद्यातील 'भिकारी तो वैभव भोगी' ह्या ओळीप्रमाणे दीक्षितांकडच मोलकरीण दारिद्र्यातले वैभव भोगीत होती.

श्री दासगणूना मंत्राचा अर्थ समजला तसा तुमच्या माझ्यासारख्या अज्ञ जनांना समजावा अशा सोप्या तऱ्हेने कठिणातली कठीण गोष्ट समजावून देण्याची साईबाबांची हातोटी विलक्षण होती. त्यांचे चरणी शतशः प्रणामं।

श्री साईनाथांची शिकवण

श्री बाबांची आठवण

- श्री. शरदचंद्र शेरे

साईसृती - १९७९

रत्नागिरी - ४९५ ६१३

भारत हा देश, देव देवतांचा आणि प्रेषितांचा देश आहे. अनादि कालापासून देशात साक्षात्कारी, सत्पुरुष निर्माण होत आले आहेत. जीवात्मा आणि परमात्मा

यांच्यातील विस्मृत पुन्हा पुन्हा जोडत जाणे हे या सत्पुरुषांचे कार्य.

आजचा काळ “विज्ञान युग” या नावाने ओळखला जातो. परमाणुंच्या ठायी असलेले अगाध सामर्थ्य माणसाने शोधून काढले आहे. अवकाशातून प्रवास करैणे त्याला नवे राहिलेले नाही. अवकाशाच्या पोकळीत तरती ठाणी बांधण्याचा तो विचार करत आहे. चंद्रादी उपग्रहांवर जावून वस्ती करण्याच्या वल्णानाही तो करत आहे.

इतके सारे असूनही माणूस आज अ—सुखी आहे, असमाधानी आहे. भौतिक समृद्धी पराकोटीला पोहोचली आहे. परंतु तरीही मानव जात असंतुष्ट आहे. शरीर सुखावल्याने आत्मा सुखावत नाही. आकाश पाताळ एक केले तरीही विश्वाबे कोडे पुरेपूर उलगडत नाही. बुद्धीचे पंख थिटे पडतात. मती गुंग होते. श्रधेला शरण जावे लागते. बुद्धीला कधीही न गवसणारे समाधान श्रधेच्या झोपेत सहज सामावते.

भारतातला बहुसंख्य समाज श्रद्धावंत आहे. या देशात ईश्वराची तर पूजा होतेच पण त्यांच्या प्रतिमा आणि प्रतिके ही भक्तीभावांनी पुजली जातात. साक्षात्कारी सत्पुरुष या ईश्वराच्या जिवंत प्रतिमा अशा महात्म्यांच्या केवळ दर्शनानेही अवर्णनीय शांतीचा लाभ होतो. ही अनुभूति प्रत्यक्ष प्रचिती विना येणार कशी?

महाराष्ट्राच्या गोदावरीच्या परिसरात “शिरडी” नावाचे खेडे आहे. या खेड्यात एक असेच सत्पुरुष होवून गेले. ते जन्मले कुठे, वाढले कुठे, त्यांचा धर्म कोणता, जात कोणती, पंथ कोणता, हे कुणालाच निश्चित ठाऊक नाही. त्यांनी ख्वतः लिहिलेले एकही हस्तलिखित उपलब्ध नाही. महात्मा कबिरासारखी त्यांची वाणी मात्र दासगणूसारख्या प्रासादिक कवीने छंदबद्ध करून ठेवली आहे. भक्तजन त्यांना प्रत्यक्ष परमेश्वर भानतात. त्यांच्या भक्तजनात सर्व धर्मांचे लोक एकत्र आले आहेत. या अशांत अशा पृथ्वीतलावर त्यांनी सर्व जगाला शांतीचा ऐक्याचा संदेश दिला आहे.

“सबका मालिक एक” हा दिव्य संदेश सांगून सर्व प्राणीमात्रांवर प्रैम करण्यास शिकविणाऱ्या या शिरडीच्या फकिरास सर्व भक्तजन साईबाबा या नावाने संबोधतात.

आजच्या या यांत्रिकी युगातही बाबांच्या नुसत्या नामस्मरणाने असाध्य रोग वरे होणे. असाध्य गोष्ट साध्य होणे. बुद्धीमत्तेच्या पलीकडे जिथे दृष्टी स्थिरत नाही. अशा वेळी मनातील सत्य संकल्प प्रत्यक्ष कृतीत येऊन साकार करण्याचे बाबांचे हे दिव्य साक्षात्कार आजच्या “विज्ञान युगातील” भत्या भत्या शास्त्रज्ञाना नतमर्स्तक करण्यास लावीत आहे.

आजच्या या अशांत युगात मानव जात विनाशकडे वाटचाल करीत आहे. धर्मपंथावरून जातीय दंगे घडवून आपल्या विनाशी मानव संस्कृतीचे दर्शन घडवित आहे. अण्वस्त्रंची निर्मिती करून त्याने आपली अध्यात्मिक प्रगती खुंटली आहे. आज संपूर्ण पृथ्वी ज्वालामुखीच्या तोङावर येऊन स्थिर झाली आहे. अशा वेळी कोणता महामंत्र तारील? तर तो फक्त “श्रद्धा आणि सबुरी”.

श्री दासगणूनी म्हटल्याप्रमाणे “शिरडी माझे पंढरपूर - साईबाबा रमावर”! आज शिरडी पंढरपूरपेक्षाही दुमदुमून निघाली आहे. आज बाबांनी दिलेल्या दिव्य मंत्राचे पालन करणे अत्यंत जरुरीचे आहे. कारण बाबांनीच सांगून ठेवले आहे. जो, जो,

आला शरण माझिया पदा । वाहीन सर्वथा भार मीहि त्याचा ॥ जो जो भजे जैसा जैसा
भावे तयांचे मागे पुढे मीहि आहे ॥

श्री साईनाथांच्या असंख्य, अर्तक्य, साईलीला भक्तजनांना दृष्टांत देत आहेत
आणि देत राहातील. त्यासाठी पाहिजे फक्त श्रधा - सबुरी.

२१ द्या शतकाकडे भरारी घेण्याच्या वलाना करणाऱ्या मानवा, आपल्या
संस्कृतीचा वर्सा घेवून आणि साईचा दिव्य संदेश लक्षात ठेवूनच तू जपून टाक पाऊल
जरा। आज प्रत्येक साईभक्तांनी साईनाथाची आठवण आणि बाबांची शिकवण यांचा
प्रसार घरोघरी करण्याचा संकल्प या शुभदिनी करूया.

“श्री साईनाथ दिगंबर अल्लख हो”

साईबाबा - एक जागृत दैवत

- श्री. दि. रे. बाबरेकर

बी.ए., एल.एल.बी. (हिन्दी साहित्य रत्न)

बी-३ ३४/३, सरकारी कर्मचारी वसाहत,

बांद्रा (पूर्व), मुंबई-४०० ०५१.

जगाच्या पाठीवर भारत देश म्हणजे संतांचे उगमस्थान. साईबाबा संतांच्या रूपात
भगवंतच आहेत. त्यांनी श्री विठ्ठल शंकर, राम व अनेक संतांचे दर्शन आपल्या
शिष्यांना व भक्तांना घडवून दिले। येशू खिरतानंतर अनेक चमत्कार दर्शविणारी
विभूती म्हणजे श्री साईबाबा। पणत्यांत पाणी घालून त्या सान्याच्या सान्या सतत
पेटत्या ठेवल्या. त्यांनी अनेक वेळा परकाया प्रवेश केला. ते पूर्णत्वाला पोहचलेले
योगीराज होते. त्यांनी आपल्या शरीराचे अनेक अवयव वेगवेगळे केले होते. एकदा तर
आपल्या पोटातील लांब आतडी काढून ती जांभळीच्या झाडावर सुकत घातली होती.
प्रचंड योगसिध्दीमुळे रवतःचा प्राण तीन दिवस ब्रह्मांडी चढविला होता. जगाचे
कल्याण व मानव समाज सुखी करण्यासाठी श्री साईबाबा बयाचे सोळाव्या-सतराव्या
वर्षी शिर्डीमध्ये अवतरले. त्यांचे वास्तव्य निंब वृक्षाच्या झाडाखाली येते. ते दत्तात्रेय
अवतारी होते! त्यामुळे दोघांमध्ये चमत्कारांच्या दृष्टीने पुष्कळशी समानता आहे
त्यांनी कधीही व कुठेही तपर्या अगर साधना केलेली नाही. ते शिर्डीत आले, त्या
वेळेसच पूर्णत्वाने आले! पुराण ग्रंथांसंबंधी, वेद आणि उपनिषिदासंबंधी तसेच
कुराणासंबंधी त्यांनी प्रकट केलेले अगाध ज्ञान सर्व जगाला थक्क करणारे आहे
कारण ते अंतज्ञानी, स्वयंभू सिद्धपुरुष, योगीराज होते!

श्री साईबाबांचा जन्म, बालपण, चमत्कार व शिष्यसंप्रदायाविषयी त्यांच्या भक्तांना
व वाचकांना त्यांच्यासंबंधी उपलब्ध असलेल्या अनेक पुस्तकांतून प्राप्त होत आहे
आजही दररोज त्यांच्या चमत्कारांचे अनुभव अनेकांना येत आहेत, कारण ते एक
जागृत दैवत आहे। श्रीसाईबाबा यांनी केलेल्या उपदेशांचे वर्गीकरण खालीलप्रमाण

दोन भागात करता येवू शकते:-

१) सर्वाना सहज आकलन होऊन त्वरित अंमलात आणण्यास योग्य:-

अ) धर्मातील वाद विवाद टाळून सर्व धर्मानी एकमेकांशी एकमताने वागावे. एकमेकांस सहाय्य करावे. एकमेकास समजून घ्यावे. स्वधर्मबिद्दल गर्व करु नये. दुसऱ्या धर्माची निदा करु नये।

ब) गरीबांवर व प्राणीमात्रांवर दया करा. भुकेल्यांना अन्न द्या. गरजूना वस्त्रे द्या. निवाच्याची सोय नसलेल्यांना स्वतःच्या घरात किंवा झोपडीत निवाच्याची सोय करून द्या. कशावरही आपला अधिकार न दाखविता स्वतःला परमेश्वराचे सेवक समजा।

क) स्वतःच्या देह स्वकल्याणासाठी न कष्टवता तो जगाच्या कल्याणासाठी कष्टवा. आशा वर्तनाने मनुष्य जन्माचे सार्थक होईल आणि परमेश्वर प्रसन्न होईल।

ड) आपला सुखाचा संसार सांभाळून आपल्याला आवड असलेल्या कोणत्याही देवतेची उपासना, भक्ती वा नामस्मरण करावे!

इ) 'श्रद्धा आणि सबूरी' असली तर संसारातल्या वादकांशी सामना करणे खरोखरीच कठीण नाही।

ई) सर्व कल्पना, विचार, संकल्प, आशा यांचा त्याग करून निलैपवृत्तीने आत्मरत रहाणे, हेच सुख शांतीमार्गाचे द्वार आहे।

आध्यात्मिक उपदेश:-

२) अ) देहापेक्षा इंद्रिये सूक्ष्म असतात. त्याहून मन जास्त सूक्ष्म असते। मनापेक्षा बुद्धि अतिसूक्ष्म असते व बुद्धिपेक्षा परमात्मा सर्वात सूक्ष्म असतो।

ब) ज्ञान हे तर स्वयंप्रकाशित असते. त्याचा उपदेश करावा लागत नाही. अज्ञानाचा नाश होताच, ज्ञान आपोआप उत्सूक्तपणे प्रगटेल।

क) बाह्य जगातले सुख कितीही प्राप्त करून घेतले तरी त्याने जीवाला पूर्ण समाधान प्राप्त होत नाही.

ड) चिंतन करणे हा चित्ताचा धर्म असल्यामुळे ज्यांनी आपले चित्त अध्यात्मसाधनेच्या द्वारे शुद्ध व पवित्र केले आहे. त्यांनाच त्यापासून निर्माण होणारा आत्मानंद उपभोगता येतो। शुभ कर्मानी आपले चित्त शुद्ध करून घ्यावे. यातच धर्माचरणाचे सार सामावलेले आहे। मन हे इच्छाशक्तिचे गाठोडे आहे।

ई) जे सज्जन धर्मनिष्ठा अंगी वाणवतात तेच अध्यात्म विद्येचे अधिकारी असतात.

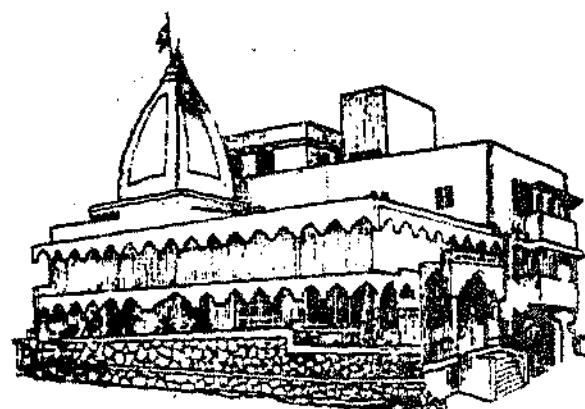
प) भक्तिरसाची गाडी असलेला भक्त जेथे जाईल, तेथील वातावरण सुमंगल होते. त्याच्या सहज वोलण्यातून, दृष्टितून व निराग हास्यातून अभूताचे निष्पंद बाहेर पडतात। त्यांचे आचरण लोकांना मार्गदर्शक व स्फूर्तिप्रद ठरते। 'साई' हे एक जागृत देवस्थान आहे। तुम्ही कोणीही कशीही भक्ती करा तो साईबाबांना मान्य असते. त्यांच्या पूजेत सोवळेंओवळे नाही. जातीभेद नाही. धर्मभेद तर मुळीच नाही. भक्तांच्या भोवळ्या भाबड्या भक्तिसाठी बाबा केळाही धाव घेतात. मनोरथ पूर्ण होतील हाच त्यांचा सर्वाना आशीर्वाद आहे। याकरिता काम, क्रोध, मद, मत्सराची आशा सोडून श्री साईनाथांना अनन्य रितीने शरण जा आणि आपले जीवन सार्थक करा।

मुंबापुरीतील श्री साईबाबांचे सर्वात मोठे अती भव्य

मंदिर, मंगल साईधाम – मालाड

– साईनंद

मुंबा नगरीमध्ये भगवान श्री साईनाथांची लहान मोठी अशी मंदिरे सर्वत्र आहेत. आणखीन काही मंदिरांची रचना चालू आहे व नवीन नवीन वास्तू तयार होण्याच्या मार्गावर आहेत. या नगरीत पूर्वी गिरगावातील काँग्रेस हाऊस जवळचे श्री साईधाम हे मंदिर मोठे म्हणून ओळखले जात होते पण आता मुंबईपासून सुमारे ३४ कि.मी. अंतरावर मालाड या पश्चिम रेल्वेच्या स्थानकाच्या पूर्वेस, पश्चिम दूतगती मार्गावरील क्वारी रोडवर रिझर्व बँक स्टाफ कॉलनीच्या शेजारीच एक पांढरी शुभ्र संगमरवरी बांधणीची भव्य वास्तू दृष्टीस पडते. ही वास्तू 'मंगल साईधाम' म्हणून ओळखली जात असून या शहरातील एक अती भव्य व विशाल साईबाबांचे मंदिर म्हणून प्रसिद्धीस येत आहे. 'सद्गुरु दासकिसन साईबाबा मंडळ' या संस्थेतून ही वास्तू आज उभी आहे.

महाराष्ट्रात जसे अनेक संत होऊन गेले तसे श्री दासकिसनबाबा नावाचे एक सत्पुरुष पुण्या-मुंबईत होऊन गेले. त्यांचा जन्म पुण्यात श्रावण वद्य अष्टमी शके

१८२९ रोजी रात्री, १२ वाजता झाला. त्यांच्या वडिलांचे नाव लक्ष्मणराव नाईक व आईचे जमनाबाई. या बाबांचे बालपण अतिशय कष्टात नि हालअपेष्टात गेले. वडील लहानपणीच वारले व त्याबरोबर त्यांच्या कुटुंबावर संकटांची मालिकाच सुरु झाली. शेवटी आईने दारिद्र्याला कंटाळून छोट्या बाबाला कचन्याच्या पेटीत टाकून दिले. पण त्याच मोहल्ल्यातील चांदणी नामक मुसलमान स्त्रीने ते मूल पुन्हा झमुनाबाईला आणून दिले.

वयात पुढे आल्यावर दासकिसन बाबा अत्यंत हालअपेष्टात जीवन कंठीत असताना मजल दरमजल करीत औरंगाबादला आले. तिथे फकीराचा दर्गा होता. याच ठिकाणी फकीराच्या वेषात साईबाबांनी दासकिसनना दर्शन दिले. त्यावेळी त्यांच्या अंगावर एक चिंधीही नव्हती. साईबाबांनी त्यांना कफनी दिली व म्हणाले, “खुदा सब आनंद बनायेगा बच्या, दो आने का धंदा करो, पेट भरो और सेवा में रहना” या जबाबावर दासकिसनजी ईश्वर सेवा करीत होते. रेल्वेत सुताराच्या हाताखाली व पुढे वर्कशॉपमध्ये दुरुस्ती करण्याचे त्यांनी काम केले पण साईसेवा सोडली नाही.

दासकिसन बाबांचा विवाह त्यांच्या वयाच्या २२ व्या वर्षी झाला. त्यांच्या पत्नीचे नाव राधाबाई. त्या पण ईश्वरभक्त होत्या पण विवाहानंतर काही महिन्यांतच त्यांचे देहावसान झाले. आत्महत्येचे विचार त्यांच्या मनात घोळू लागले व त्यांनी लकडी पूलावरून मुळा-मुठा नदीत उडी घेण्याच्या प्रयत्नात असताना आलीशाबाबांनी त्यांना रोखले व आत्महत्येच्या विचारापासून परावृत्त केले.

पुढे दासकिसन बाबांच्या गुरु भगिनी लक्ष्मीबाई यांनी सद्गुरु कुष्णनाथ उर्फ कुशाभाऊ मिरजकर यांची व बाबांची भेट करून दिली. एकाच भेटीत ते परस्पर एकमेकांकडे आकर्षिले गेले. विख्यात साईभक्त प्रो. नारके यांचेकडे कुशाभाऊंनी त्यांना गुरुमंत्र दिला. लगेच गुरु दत्तात्रेय महाराजांनीही त्यांना दर्शन दिले. पुढे एके दिवशी कुशाभाऊंनी त्यांना साईबाबांच्या प्रतिमेपुढे बसवून साक्षात् साईबाबांचे दर्शन त्यांना घडविले. १९-२-१९४४ रोजी कुशाभाऊंची ज्योत अनंतात विलीन झाली.

आपले गुरु कुशाभाऊंच्या निधनानंतर दासकिसन बाबांनी काही काळ पुण्यात वास्तव्य केले व नंतर ते मुंबईला आले. मुंबानगरीत प्रभादेवी व माझगाव येथे मंगळवारी व गुरुवारी त्यांनी आरती सुरु केली. तिथे त्यांच्या दशनास बरीच भक्त मंडळी येऊ लागली. बाबांची पुढे गाठ गुरु भगिनी मंजुळाबाई यांचेशी पडली. त्यांच्या विनंतीवरून बाबा गिरगावात स्थायिक झाले. तिथेही आरती सुरु झाली. तिथेच त्यांनी झनसेवेचा अखंड झरा वाहात ठेवला. मंजुळाबाईनी आपल्या निधनापूर्वी आपल्या न्ही कन्यका ताईजी उर्फ दमयंती व पुष्पाली यांचा सांभाळ करा असे वचन त्यांचेकडून घेतले. त्याला जागून त्यांनी १२ वर्षे गिरगावात वास्तव्य केले.

दासकिसन बाबांनी आपल्या प्राप्त सिद्धीनी अनेक भक्तांना संकट मुक्त व व्याधीमुक्त केले. त्यांनी अनेक चमत्कारही केले.

गिरगावातील आपल्या जागेत त्यांनी गुरुपौर्णिमा, दसरा, रामनवमी, दत्तजयंती, जन्माष्टमी इ उत्सव सुरु केले. भक्तमंडळी प्रचंड संख्येने तिथे येऊ लागली. त्यांचे शिक्षण बेताचेच झाले होते तरी त्यांनी 'साई स्तवन मंजिरी' लिहिली व छापली त्यातून त्यांची प्रगाढ साईभक्ती दिसून येते. ता. १४-१२-१९६९ रोजी दासकिसन बाबांचे पुण्याला देहावसान झाले. त्यांच्या असंख्य भक्तांना दुःख झाले.

त्यांच्या देहावसानानंतर भक्तगणांपैकी एक सिंधी भक्त कै. गोविंदजी कृपलानी यांनी दमयंती उर्फ ताईजी यांचे हाती आरतीचे तबक देऊन पुऱ्हा आरती सुरु केली व दर गुरुवारी भजन व आरंती असा कार्यक्रम गिरगावात पुऱ्हा सुरु झाला व 'दासकिसन साईबाबा मंडळ' नावाची संस्था सुरु झाली.

दासकिसन बाबांच्या निर्वाणानंतर दमयंती उर्फ ताईजी या सद्गुरु दासकिसन साईबाबा मंडळाची धुरा वाहात आहेत व साईभक्तीची पालखी आपल्या खांद्यावर घेऊन साई पताका फडकावण्याचे कार्य करीत आहेत. असंख्य साईभक्तांना त्या मार्गदर्शन करीत आहेत.

दासकिसनांच्या निर्वाणानंतर ताईजींनी फार मोठा भक्तवर्ग निर्माण केला. त्यामध्ये सर्व धर्माचे व जातीचे लोक आहेत. त्यांचेशी त्या प्रेमाने, आपुलकीने वागून साईभक्तीचा वटवृक्ष पसरविण्याचा यत्न करताहेत.

सद्गुरु दासकिसन बाबा हयात असताना त्यांनी ताईजींच्या समोर दोन बऱ्या व्यक्तींचे पुढे असे सांगितले होते की, "मला कोणी उठ म्हणणार नाही अशी वीत भर जागा द्या". त्यांची इच्छा त्यांच्या हयातीत पूर्ण होऊ शकली नाही. ती आता मात्र ताईजींनी पूर्ण केली आहे. सद्गुरु दासकिसन बाबा भक्तमंडळीने मालाड येथे प्रचंड साईमंदिर उभारलेले आज दिसत आहे.

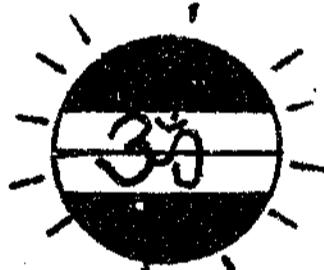
मंडळाने मालाड येथे १००० चौरस वार जागा खरेदी करून त्यापैकी ७५०० चौरस फूट जागेवर संगमरवरी भव्य मंदिर उभारले आहे. १० मे १९८३ रोजी गुढी पाडव्याच्या सुमुहूर्तावर पाया खोदून बांधकाम सुरु झाले व १० मे १९८६ रोजी ते पूर्ण झाले. १५ मे १९८६ रोजी मंदिराचे उद्घाटन बांद्याचे वयोवृद्ध साईभक्त व हेमाडपंतांचे चिरंजीव डॉ. गजाननराव उर्फ अण्णासाहेब दाभोलकर यांचे शुभ हस्ते करण्यात आले.

१) पनवेलचे प. पू. सद्गुरु नारायणबाबा यांनीही या मंदिराला भेट दिली व मंदिर पाहून समाधाना व्यक्त केले. स्वामी रामबाबांनी आपला संदेश याप्रसंगी पाठविला होता. २) तसेच १ नोव्हेंबर १९८७ रोजी ते स्वतः श्री. अशोक रहेजाबरोबर श्री राम बाबा हे स्वतः या मंदिरात आले होते. मंदिर बघून खूष झाले.

या भव्य वारस्तूतील सभा मंडप ६० फूट लांब व ३० फूट रुंद आहे. श्री साईबाबांचा छानदार पुतळा जमपुरहून येथे तयार करवून आणून तो २। फूट उंचीच्या चौथन्यावर उभारला गेला आहे. त्याची उची ५ फूट ३ इंच व रुंदी २ फूट ६ इंच आहे. मंदिरात श्री साईच्या पुतळ्या सभोवती गणपती, लक्ष्मीनारायण, शंकर, संतोषीमाता,

राम, लक्ष्मण, सीता, मारुती, दत्तात्रय, राधाकृष्ण, गुरुनानक, झुलेलाल, विठ्ठल-रखुमाई यांच्या सुंदर संगमरवरी मूर्ती पण शोभा देत आहेत. दर दिवशी या सर्वांची पूजा होते. साईबाबांची सकाळी ६, दुपारी १२ वा. व सायं ७ वा. अशी तीनदा आरती होते. गुरुपौर्णिमा, रामनवमी, विजयादशमी, जन्माष्टमी, दासकिसन बाबा पुण्यातिथी असे पाच उत्सव वर्षाकाठी तिथे साजरे होतात. या मूर्ती व साई पुतळ्याच्या चौथ-यालगतच एका बाजूस दासकिसन बाबांच्या मानसकन्या पुष्पाजी व एका बाजूस दासकिसन बाबा यांच्या समाधी आहेत. मंदिरात चारी बाजूस भिंतीवर श्री साईसच्चरित्रातले विविध प्रसंग चितारण्यात आले आहेत. तसेच बाबांची वचने पण आहेत.

नुसते साईमंदिर बांधून साईसेवा करण्यातच हे मंडळ थांबलेले नाही. तर साईबाबांची नीती तत्वेही आचरणात आणण्याचा यल्ल त्यांनी चालविलेला आहे. साई नीती तत्वांचा प्रचार प्रसार भजन-प्रवचनाच्या कार्यक्रमातून येथे हर हमेशा केला जातो. तसेच गरीबांना भोजन पुरविले जाते. गरीब मुलांची सेवासुश्रुषा करण्यासाठी एक दवाखानाही उघडण्यात आला असून मुलांबरोबर मोठ्यांचीही विनामूल्य तपासणी तज्ज्ञ डॉक्टरांकडून करवून औषधोपचार, मोफत इलाज केले जातात काही शैक्षणिक मदतही गरजूना दिली जाते. अनाथ आश्रमातील जनांना कापड पुरविले जाते व रुग्णालयातील रोग्यांना वेळोवेळी खाद्यपदार्थ पण पुरविले जातात. सकाळी ६ वा. हे मंदिर उघडले जाते व रात्री १० वा. बंद केले जाते. १६ लाख रु. खर्च या मंदिरास आला आहे. आज मुंबापुरीतील सर्वात मोठे व अती भव्य असे हे श्री साईबाबांचे मंदिर म्हणून ओळखले जात आहे. श्री साई भक्तांनी या मंदिराला अवश्य भेट द्यावी अशी विश्वस्तांची प्रेमळ विनंती आहे.

श्री साईबाबांची अतर्क्य लीला

श्री. दत्ताराम केरकर
मु. पो. - अलेवाडी,
चिंचोण, मडगांव, गोवा.

माझ्या पत्नीच्या डोक्याच्या मध्यभागी एक भले मोठे गुट (एक प्रकारचा फोड) आले होते. त्यामुळे तिच्या डोक्यांनाही त्रास होऊ लागला, असहाय्य वेदनांनी तिला ग्रासले. तिची ती केविलवाणी, दयनीय अवस्था पाहून मी अस्वस्थ झालो. तिच्या ह्या भीतीदायक आजारपणामुळे घरात विषण्णतेची अवकळा पसरली. मी तिला पणजीस दवाखान्यात दाखविले असता, डॉ. कैसरे यांनी तिच्या डोक्यात मात्र झाले असल्याचे

निदान करून, फार मोठी शस्त्रक्रिया करावी लागेल, असे सांगितले. डॉक्टरांचे हे उद्गार ऐकताच मी खूपच काळजीत पडलो. काय करावे तेच मला सुचेना ! कित्येक साईभक्तांना श्री साईबाबांच्या उदीचा सुखकारक प्रत्यय येत असल्याचे मी “श्री साईलीला” मासिकात वाचत होतो. त्या प्रमाणे मी शिरडीहून श्री साईबाबांची उदी आणली आणि पत्नीच्या डोक्यास १५ दिवस चोळली, पाण्यातून प्यावयास दिली. १६व्या दिवशी उदीच्या महाप्रतापाचे प्रत्यंतर घडले. मोठे झालेले गुट फुटले, त्यातून सुकलेले मातेर गळून पडले. तिच्या डोक्यांना होणारा त्रासही संपुष्टात आला. पत्नी पूर्ववत बरी झाली. केवढा हा श्री साईभक्तांना दिलासा !

दि. १३/९/१९८७ ची घटना. त्या दिवशी मी देवाला पाणी आणण्याकरिता जात होतो. इतक्यात सुसाट वेगाने येणाऱ्या मोटार सायकलने मला जबर धक्का दिला. त्याचवेळी मला कुणीतरी जोरात मागे खेचल्याचा भास झाला. मागे वळून पाहतो तर कुणीच दिसले नाही. हा अपघात पाहणाऱ्यांना वाटले की, मला फार मोठी इजा वगैरे झाली असेल. परंतु उजव्या पायाची सूज वगळता माझ्या शरीरावर अन्यत्र कुठेही जखम झाली नव्हती अथवा मुका मारही लागला नव्हता. उजव्या पायाला आलेल्या सुजीला मी नित्यनियमाने उदी लावली आणि आठ दिवसातच सूज उतरली. अशी आहे बाबांची आपल्या भक्तांवर कृपा !

२३ मे १९८७ रोजी मला नागेशीला लग्नाचे आमत्रंण होते. सकाळी १० वाजता यावे, असे आग्रहपूर्वक निमंत्रण होते. फोड्यापर्यंत एकट्याने जाणे मला शक्य होते, परंतु तिथून नागेशीला जाणे, मला केवळ अशक्यच होते. त्यातच घरातील एका महिलेने मला, यावेळेस बसला खूप गर्दी असल्याने खूप त्रास होईल, असे सांगितले. त्यावर “माझे साईबाबा माझ्या बरोबर आहेत, ते संगत सोबत करतील” असे म्हणत मी घराबाहेर पडलो. सकाळी ८चा सुमार होता. मी स्टॅडवर जवळ जवळ ९ वाजे पर्यंत म्हणजेच तब्बल दीड तास बसची वाट पाहिली, परंतु बसचा काही थांगपत्ता नव्हता. मी विवंचनेत पडलो. काय करावे तेच सुचेना ! परत माघारी फिरायच्या विचारात असतानाच एक सायकलस्वार आला व त्याने ओळख पाळख नसतानाही, पुढच्या स्टॉपवर सोडतो, असे सांगितले, ज्या स्टॉपवर अन्य काही मार्गविरुन येणाऱ्या बसेस मिळण्याची शक्यता होती. त्या युवकाने मला त्या स्टॉपवर सोडले आणि लागलीच नारायण कुराडे हा माझ्या परिचयातील मनुष्य तेथे मोटारीने आला. तो लग्नालाच चालला होता. त्याने मला आपल्या गाडीने सुखरुप पोहचविले. बाबांच्या संगत सोबतीचा प्रत्यय सर्व भक्तांना असाच नित्य येत राहो, हीच त्या श्री साई चरणी प्रार्थना !

ॐ साईनाम

- श्री. जनार्दन बांदेकर
१/११, रायगड निवास,
काळाचौकी, मुंबई- ३३.

(कै. अण्णासाहेब दाभोलकर यांनी लिहिलेल्या श्री साईसच्चरित्राच्या आधारे)

ॐ श्री सद्गुरु साईनाथ।
तरुण सोळा वर्षांचे वयात॥
लिंबारथळी शिर्डी गांवात।
प्रथम भक्तार्थ प्रगटले॥
अनंत कोटी ब्रह्मांड नायक राजाधिराज योगीराज परब्रह्म।
श्री सद्गुरु साईनाथ महाराज॥

विष्णु, राम, कृष्ण किंवा ब्रह्मा, विष्णु, महेश म्हणजेच साई. साई केवळ दोन अक्षरी नाव म्हणजे ॐ साईनाम। ओम् म्हणजे ब्रह्मांड, सारे जग, भक्तांचा रक्षणकर्ता श्री साई! शिर्डी येथील समाधी मंदिराच्या प्रवेश द्वारावर वरील श्लोक भक्तांच्या नजरेला पडल्याशिवाय राहणार नाही. शिर्डीमध्ये नव्हे, तर सान्या जगामध्ये साईबाबांचे अरितत्व आहे, हे प्रत्येक साई भक्ताला माहीत झालेले असून आज आपणाला प्रत्येक घरी बाबांची आरती, पूजन, भजन आणि बाबांच्या साईसच्चरित्राचे वाचन दिसून येते.

वयाच्या अवघ्या सोळा वर्षांत शिर्डी गावामध्ये लिंबाच्या झाडाखाली बाबांना लोकांनी पाहिले. शिर्डीतील गावक-यांनी बाबांजवळ विचारपूस केली असता, त्यांना बाबा म्हणाले, मी कोण? मी कुटून आलो? कुठे जाणार? हे मला ठाऊक नाही. परंतु हे येथे माझ्या गुरुचे स्थान आहे. एवढेच मला माहीत असून मी या ठिकाणीच राहणार. म्हणून सान्या गावक-यांनी खंडोबाच्या देवाला विचारून आपली शंका दूर करून घेतली. लिंबाच्या झाडाजवळ खोदून पाहिले असता, एक भलेमोठे भुयार आढळून आले. त्या भुयारामध्ये दोन समया पेटत असून काही भांडी सापडली. बाबा प्रथमच शिर्डीगावी आलेले नव्हते. तर त्यापूर्वी बाबांचा मुक्काम शिर्डीगावी असावा, असे काही जाणकारांचे मत होते.

खंडोबाच्या देवळाच्या वाजूला बाबा उभे असताना “आवो साईबाबा” असे उद्गार काढणारे खंडोबा भक्त म्हाळसापती, पुजारी यांनी बाबांना सन्मानाने आपल्या जवळ बोलाविले असता, म्हाळसापतीना बाबांच्या चेहऱ्यावरील सौदर्य, डोळ्यांतील तेज पाहून हा कुणीतरी योगी पुरुष असावा अशी त्यांची खात्री झाली. शिवाय बाबांचा पोशाख पाहून म्हाळसापती थककच झाले.

चांदभाईच्या नात्यामधील लग्नाच्या वरातीच्या वेळी बाबा शिर्डीला आले. परंतु ऊन, पाऊस, थंडी यांची पर्वा न करता बाबांनी लिंबाच्या झाडाखाली बसून तपश्चर्या

केली. जातीनं उद्द हल्हळू आपत्या कार्याला सुरवात केली. त्यावेळी शिर्डीगांवी हिंदू-मुसलमान लोकांची जास्त संख्या होती. त्यावेळी गावात जातीयवाद फार घटावला होता. अशावेळी सर्व लोकांना एकत्र करण्याची कुणाची हिंमत नव्हती. सर्व लोक एकमेकांचा द्वेष करत. अशा वैळी योग्य सांगितलेले सुध्दा लोकांना पटत नसे. हाणामारी नेहमी चालत. परंतु ह्या सान्या लोकांना बाबांनी एकत्र आणले. हिंदूंना त्यांच्या रितीरिवाजाप्रमाणे रामनवमी, गुरुपौर्णिमा, दिवाळी सण साजरे करण्यास सांगून मुसलमानांना ईद, मोहरम यांसारखे सण साजरे करण्यास सांगितले.

मानवधं एक जनून, जातीनध्ये भेद नाही. ईश्वराची/अल्लाची भक्ती केल्याने सुख, समाधान, अप्राप्ति होते, हे त्यांनी लोकांना पटवून सांगितले. आपापसातील भांडण-तंट्यांमुळे हेत न होता उलट आपलेच नुकसान आहे, हे सांगून मशिदीमध्ये बाबांनी हिंदू धर्माभ्यासांने अग्नी पेटविला, घंथ, पुराणांची प्रवचने चालू केली, दिवाळीसारखा सण साजरा केला व मुसलमानांप्रमाणे ईद, मोहरम यांसारखे उरुस देखील करायला बाबांनो प्रोत्साहन दिले. त्यामुळे हळूहळू सारे लोक एकत्र आले आपला द्वेष, मत्सर विसरून गेले.

पुढेपुढे मुसलमान मशिदीमध्ये नमाज पडत, कुराण वाचीत, तर हिंदू लोक ग्रंथांचे पारायण करीत. पुढे सारे एकत्र येऊन बाबांची सळाळ/संध्याकाळ आरती करीत. बाबांची पूजा करून बाबांना ईश्वर मानू लागले.

फाटके तुटके नेसतो रे।

मन मानेल तेथे बसतो रे॥

वेढ्या वेढ्यापरी दिसतो रे।

परी ब्रह्मांड गिळुनी असतो रे॥

बाबा लोकांना सांगत मी अल्लाचा/परमेश्वराचा गुलाम आहे. मी परमेश्वर नाही. प्रत्येकाच्या नशिबी आलेले भोग प्रत्येकाने भोगलेच पाहिजेत, ते टाळता येत नाहीत. भक्ती केल्याने दुःखांचा दाह कमी होतो, पुढे येणारी संकटे टक्कतात आणि सुखाचा मार्ग सापडतो.

त्यावेळी शिर्डीगाव फार लहानसे खेडे होते. त्या ठिकाणी काही छोटीशीच वाण्यांची २-४ दुकाने होती. बाबा रोज दुकानावर जाऊन पणत्या पेटविण्यासाठी, डव्यावून तेल आणीत. स्वतः संध्याकाळी मशिदीमध्ये पणत्या पेटवून लावीत असत. परंतु रोज फुकट तेल देऊन वाणी कंटाळले. त्यांनी उद्या बाबांना तेल न देण्याचा विचार केला. दुसऱ्या दिवशी बाबा तेलासाठी दुकानावर गेले असता, “तेल संपले” असे एकच उत्तर वाण्यांकडून बाबांना मिळाले. तेल संपल्याचे ऐकून बाबांना आश्चर्य वाटले. बाबांनी द्वारकामाईमध्ये येऊन घाईघाईने सर्व पणत्या एकत्र केल्या. पणत्यांत काकडे ठेवले. हे पाहण्यासाठी लोकांची तसेच सर्व वाण्यांची गर्दी झाली. बघे लोक आपआपसात कुजबुजू लागले. काय हा वेडा फँकीर? तेलाशिवाय पणत्या कशा पेटतील? बीजाशिवाय रोपे उगवतील काय? हे कृत्य म्हणजे वांझेला बाळ

होण्यासारखे आहे. अशा प्रकारचे ठोऱ्यून बोललोले घोरतो इच्छून वावाचे डोळे रागाने लाल झाले. उमरेलामधील थोड्याशा तेतासच्ये पाटी ओरुन ते चयत प्याले आणि पणत्वात पाणी ओरुन त्या पेटविल्या. तोपट्यात कुणीतरी औरडला, तुम्ही सारे जांधळे आहात. धीर धरा पुढे काय होते ते यांना आश्चर्याची गोष्ट असी की, बाबानी त्या पेटविलेल्या पणत्या रात्रभर तेलाशिवाय चेटत राहिल्या. हे पाहून नावतील लोक तसेच वाणी वावाच्या चरणी लीन झाले. वाव्यांनी आमग केलेल्या अपराधाची क्षमा नागितली. काही लोक बाबाना म्हणाले, बाबा, तुम्ही कृपये सागर असून तुम्ही रूद्यनारायण आहात. तुम्ही शांततेचे मेरु असून सद्गुणाचे सरोवर आहात.

त्यावर बाबा सगळ्यांना रांगत, मी कोण आहे? मी तुमच्या सारखाच गरीब, अनाथ, पण तुम्ही सर्वांनी असे वर्तन टेवा की, ज्याने श्रीहर्ष/अल्ला राजी राहील. नेहमी सत्य सांभाळा. असत्य वर्तन करु नका. सर्वांचा ईश्वर एक आहे.

बावाची झोपण्याची तन्हा अगदीच विचित्र होती. एक लाकडी फळी, ४ फूट लांबीची आणि १ वीत रुंदीची, आठ--दहा लीटी चिंध्यांनी (कुजक्या) द्वारकामाईच्या मंदिरामध्ये बांधलेली. मशिदीची लाकडेसुड्या कुच्छून गेलेली, आड्याच्या मुख्य भागातून सुटलेली. मरीद (द्वारकामाई) डरमडत होती. ह्या कुजक्या चिंध्या, बाबाचे वजन कसे काय रावरून धरतील? तसेच पाहायला गेले तर फळीचे वजनसुधा त्या चिंध्या रांभाळू शकत नव्हत्या. परंतु त्या फळीवर बाबा करो झोपत ह्याचे लोकांना आश्चर्य वाटे. कित्येकांना हे खरे याटेना म्हणून लपून छपून धूर्त लोक बाबावर नजर ठेणून पाहू लागले. काय नौज आहे ते पाहू! बाबा त्या फळीवर केव्हा जाऊन झोपतात व फळीवरून केव्हा व कसे खाली उत्तरतात. ह्याची गंमत पहाण्यासाठी दिवसेंदिवस बघ्यांची तोबा गर्दी होऊ लागली. आणि म्हणून बाबांनी रागाने फळी सोडून टाकली. (साई स., अध्याय ३३, ओ. ३-४)

आपल्या भक्तांकडून बाबा केव्हा केव्हा दक्षिणा माझून घेत. दीन दुबळ्यांना दानधर्म करीत आणि उरलेल्या पैशाची बाबा धुनीसाठी सर्पण (लाकडे) घेत. लाकडे धुनीमध्ये टापून जी राख (उदी) मिळे ती प्रसाद म्हणून बाबा आपल्या भक्तांना देत.

मानवरह म्हणजे पंचमहाभूतांचे काष्ट असून नशिबाचे जे भोग आहेत, ते भोगण्यासाठीच मानवाने जन्म घेतलेला असून ते भोगल्यानंतरच मानवाला सुख प्राप्त होते. ब्रह्म, सत्य, ब्रह्मांड, अमृत यांची खूण ही 'उदी' सत्य. इथे कोणी कुणाचे नाही. उघडा आलो, उघडा जायचे. उदी हे त्याचे स्मारक. (ओवी ११ ते १४)

कै. अण्णासाहेब दाभोलकर यांनी साईसच्चरित्रामध्ये उदीचा महिमा असागारी अनेक उदाहरणे दिलेली आहेत. भक्तांच्या माहितीसाठी स्पष्टीकरण असे:-

१) काय बाबाच्या उदीचे महीमान।

उदी शंकराचे ही भूषण॥

भावे भाळी करी तो चर्चन।

विष्णु निरसन तात्काळ॥

नाशिकमध्ये मालेगावी एक पदवीधर डॉक्टर होते, त्याच्या पुतण्यास आजार होता.